

Täysistunto

Torstai 9.2.2017 klo 15.59—20.24

7. Työeläkeindeksin palauttaminen takaisin palkkatasoindeksiksi

Kansalaisaloite KAA 4/2016 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Suhtaudun tähän kansalaisaloitteeseen hyvin kunnioittavasti, koska se hän koskee suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentajasukupolvea. Tohtori Kiljunen ansaitsee kyllä kiitoksen: yli 80 000 allekirjoittajaa, ja ihmisten tuella hän on kansalaisaloitteessaan kiistatta tärkeällä asialla.

Taitetun indeksin vuoksi eläkkeensaajat ovat ainoa tulonsaajaryhmä, joka lakisääteisesti köyhtyy. 90-luvun jälkeen eläkkeet ovat jääneet kiistattomasti jälkeen ansiokehityksestä. Vuosina 1995—2015 nousivat palkat melkein kaksi kertaa nopeammin kuin eläkkeet. Työeläke nousi 46 pinnaa ja palkat 88. Kansalaisaloite siis kumpuaa todellisuudesta, arki-kokemuksista.

Arvoisa puhemies! Olen vastannut viimeisten 10—15 vuoden aikana, niin kuin monet kollegatkin, tuhansia kertoja kysymykseen, mitä sinä teet tai puolueesi tekee eläkeläisten hyväksi. Olen sanonut, että kymmenillä tuhansilla eläkeläisillä on terävä kivi nimeltä "indeksi" kengässään. Kun sellainen on joskus ollut itse kullakin, niin sitä kipua ei montaa minuuttia siedä. No, tuhansilla ja tuhansilla eläkeläisillä vastaava kipu on ollut vuosia. Monien itsetuntoa on loukattu. Minä olen ja me sosiaalidemokraatit olemme laajemminkin ottaneet nämä eläkeläisten tunteet ja kokemukset tosissaan. Meille on tärkeintä parantaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Tasokorotukset niin kansaneläkkeisiin kuin takuueläkettäkin saaville ovat inhimillisesti katsoen välttämättömiä.

Lahden puoluekokouksessa viime viikonloppuna teimme päätöksen: "Laadimme toimenpideohjelman eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten toimeentulon turvaamiseksi kiinnittäen erityistä huomiota ikääntyneiden naisten ja pieniä työeläkkeitä saavien asemaan. Osana kokonaisuutta selvitetään muun muassa vaihtoehdot kansaneläkkeen tasokorotuksen tekemiseksi ja verotuksen kehittämiseksi sekä eläkkeensaajien asumistuen, palvelujen ja palvelumaksujen vaikutus." Olen todella tyytyväinen puoluekokouksen päätökseen. Se on ehdottomasti oikea askel, ja se on kyllä askel myös kansalaisaloitteen suuntaan. No miksi? Siksi, että pienintä työeläkettä saavien eläketurvaa ei voida mielestäni korjata puuttumatta indeksitarkistukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Arvoisa puhemies! Alle köyhyysrajan, joka on 1 200 euroa kuukaudessa, sinnittelee hie-
man alle puoli miljoonaa työeläkeläistä, tarkasti ottaen 470 000. Yli 100 000 eläkeläistä
yrittää pärjätä pelkän takuueläkkeen varassa, joka on 768 euroa kuukaudessa. Joukossam-
me on 900 000 eläkeläistä, jotka saavat alle 1 500 euroa kuukaudessa. Lukujen takana on
muuten lähes joka viides suomalainen. Niukkuutta ja pienituloisuutta on seurannut se, että
eläkeläisten maksuhäiriöt ovat kasvaneet rajusti. Ruokajonoissa valitettavasti suurin ryh-
mä taitaa olla eläkeläiset. [Eero Heinäluoma: Ja maahanmuuttajat!] — Ja maahanmuutta-
jat. Edustaja Heinäluoma kuuntelee, mitä minä puhun. Hyvä. [Eduskunnasta: Kaikki!] —
Kaikki.

Olen kirjoittanut, puhunut ja toiminut sen puolesta, että asteittain siirrytään kohti puoli-
väli-indeksiä, pidemmällä aikavälillä kohden palkkaindeksiä. Tämä puoliväli-indeksi on
käytössä noin puolella Euroopan unionin jäsenmaista, muun muassa Britanniassa, Saksas-
sa, Ruotsissa ja Sveitsissä. Palkkaindeksi on muun muassa Alankomaissa, Tanskassa ja
Norjassa. Pienten työeläkkeitten korotus on ensimmäinen askel, ja tästä tulee sitten jatkaa.

Olen allekirjoittanut Kiljusen kansalaisaloitteen ajatuksella, että eduskunta perehtyy ää-
rimmäisen perusteellisesti työeläkejärjestelmään. Palkkaindeksin vuosikustannus eläke-
menoon on 312 miljoonaa euroa olettaen, että reaalipalkkojen kasvu on 1,6 prosenttia.
Puoliväli-indeksi lisäisi eläkemenoja kolmasosan tästä eli 100 miljoonaa euroa. Kuulitte
oikein: [Ben Zyskowitz: Missä ajassa?] 100 miljoonaa euroa. Tavoitteellinen asteittainen
eteneminen kohti puoliväli-indeksiä on täysin realistista eikä vaaranna työeläkejärjestel-
män rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Tämä keskusteluhan on nyt lähete keskustelu sosiaali- ja terveysva-
liokunnalle. Minusta valiokunnan tulee katsoa ja arvioida myös tämän palkkapainotteisuu-
den lisäämistä asteittain, joka on esimerkiksi eläkeläisjärjestöjen, myös Eläkkeensaajien
Keskusliiton, tavoitteena, eli se tarkoittaa, että siirrytään 30—70 ja 40—60 ja näin kohti
puoliväli-indeksiä. Toivon, edellytän, että valiokunta pyytää asiantuntijoilta tarkat laskel-
mat eri vaihtoehtojen kustannusvaihtoehdoista, luonnollisesti myös palkkaindeksiä koski-
en.

Olen iloinen ja ylpeäkin siitä, että käsissäni on hyvin tuore Eläkkeensaajien Keskuslii-
ton esitys yhdeksi malliksi, esitykseksi, miten tehdä tuloeroja kaventava työeläkkeiden in-
deksikorotusmalli. Heidän esityksensä mukaan se koostuu kiinteästä prosenttitarkistukses-
ta ja sen päälle tulevasta kiinteästä euromääräisestä osasta. Korotusvarasta esimerkiksi
kaksi kolmasosaa menisi euromääräiseen tarkistukseen ja yksi kolmasosa prosenttitarkis-
tukseen. Sanon tämän asian sen takia, että minusta on kohtuullista, että valiokunta hyvin
monipuolisesti ja syvällisesti perehtyy tähän asiaan. Kysymys on merkittävästä yhteiskun-
nallisesta kysymyksestä oikeudenmukaisuuden ja tulonjaon näkökulmasta. Haluan, että
pitkään hiertänyt ja kalvava kivi poistuu mahdollisimman monen eläkeläisen kengästä.

17.10 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja
Gustafssonian asian perusteellisesta ja hyvästä käsittelystä. Minustakin entinen edustaja
Kimmo Kiljunen ansaitsee kyllä kiitokset siitä työstä, jonka hän on tehnyt eläkeläisten toi-
meentuloasian nostamisessa julkiseen keskusteluun.

Yhtä tärkeätä on, että me näemme, että tämä ei ole joko—tai-asia. Meillä on aitoa elä-
keläisköyhyyttä; siihen täytyy voida puuttua, sitä pitää voida korjata. Samalla meidän pi-
tää tehdä ratkaisuja, jotka täyttävät myös nuorten sukupolvien oikeutetut tarpeet ja odotuk-
set tulevaisuuden eläkkeistä. Nämä molemmat pitää pitää keskustelussa mukana. Siksi sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

nonkin, että Eläketurvakeskuksen puheenvuoro tässä asiassa oli kohtuuton, kun he väittivät, että eläkeläisten toimeentulo on 20 vuodessa merkittävästi parantunut. Sehän perustui vain siihen, että uudet eläkkeelle tulevat ihmiset saavat paljon parempaa eläkettä kuin kaksi vuosikymmentä sitten eläkkeelle jääneet. Niistä ihmisistä, jotka ovat jääneet aikoinaan eläkkeelle, monet ovat todellisessa toimeentulo-ongelmassa tänään.

17.11 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siinä edustaja Gustafssonin kanssa samaa mieltä, että käsittelyssä on yhteiskunnallisesti merkittävä aloite. Mutta valitettavasti en voi kyllä samoin tavoin yhtyä tähän aloitteeseen — tai ei se oikeastaan ole edes "valitettavasti". Minusta on ilo olla puolustamassa tässä keskustelussa myös sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja tämän järjestelmän kestävyyttä ja luotettavuutta myös sen sukupolven silmissä, joka on vasta astumassa työelämään. Saamieni tietojen mukaan se esitys, joka nyt on kansalaisaloitteen muodossa tänne tullut, rakentaisi järjestelmäämme sellaiseksi, että eläkerahastot olisi käytännössä syöty loppuun siihen mennessä, kun nykyiset parikymppiset jäisivät eläkkeelle.

Jää myös mietittävään, miten edustaja Gustafsson tätä esitystä voimakkaasti tukiesaan ei laisinkaan huomionnut, että kaikkein vaikeimmassa asemassa oleva eläkeläisryhmä tässä yhteiskunnassa on takuueläkeläiset, he, jotka syystä tai toisesta eivät ole kerryttäneet itselleen työeläkettä, [Puhemies koputtaa] vaikkapa sairastuessaan jo hyvin nuorena. [Jukka Gustafsson: Minähän mainitsin takuueläkeläiset! Ettekö te kuunnellut?]

17.13 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edellisen puhujan kanssa samaa mieltä, että sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja eläkejärjestelmän kestävyys ovat niitä avainkysymyksiä. Mielestäni edustaja Gustafsson nosti ansiokkaasti sen, että erilaisia vaihtoehtoja tulee tarkastella valiokuntakäsittelyn aikana, olen prikkulleen samaa mieltä, kunhan nämä kaksi näkökulmaa kulkevat mukana ja tosiasioiden pohjalta sitten esitämme niitä näkemyksiä ja teemme lopullisia päätöksiä.

Selvää on, että meidän eläkeläiset ovat kansantulon kasvattajia. He osallistuvat monella tapaa meidän yhteiskuntamme toimintoihin: he ovat kuluttajia, tekevät vapaaehtoistyötä, toimivat omaishoitajina ja myöskin, voi sanoa, toimivat omien lastenlastensa hoitajina. Siltä osin kunnioitan tätä aloitetta ja sitä sukupolvea, joka on tämän maan rakentanut.

17.13 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä arvokkaasta keskustelusta ja toivon, että se saa arvonsa mukaisen käsittelyn valiokunnassa.

Olen siinä mielessä samaa mieltä — käyn sitä tuossa pidemmässä puheenvuorossani enemmän läpi — että meidän pitäisi keskittyä nimenomaan näihin pienen ja keskisuuren eläkkeen saajiin. Eläkeläisille tuli äskettäin veroalennus, mutta se prosentuaalisesti tietysti hyödyttää enemmän isompituloisia. Minuun ovat paljon yhteydessä erityisesti naiset, jotka ovat olleet 40—50 vuotta pienipalkkaisessa työssä, ja he kokevat todella jopa suureksi vääryudeksi sen, että he saavat 1 000—1 500 euroa käteen, heillä ei ole mahdollisuutta ansaita lisää. Meidän tulee hakea tähän erilaisia keinoja. Ja tämä koskee erityisesti naisia, koska naisten eläke on keskimäärin 66 prosenttia miesten eläkkeestä.

Kiitän tästä arvokkaasta mahdollisuudesta keskustella tänään asiasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

17.14 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aloite on vastuuton, itsekäs ja epäsosiaalinen. Olen edustaja Gustafssonin kanssa samaa mieltä siitä, että meillä on liikaa köyhiä eläkeläisiä, mutta tämän aloitteen toteuttaminen ei heitä auttaisi lainkaan. Tämän aloitteen toteuttaminen hyödyttäisi kaikkein eniten niitä, jotka ovat nyt yli kuusikymppisiä ja jotka saavat hyvää eläkettä, esimerkiksi edustaja Gustafssonia, minua ja entistä kansanedustajaa Kimmo Kiljusta, mutta pienituloisimpia eläkeläisiä se ei auttaisi lainkaan. Sikäli mikäli eläkeläisten aseman parantamiseen on varoja, ne varat pitäisi käyttää nimenomaan pienituloisimpien eläkeläisten aseman parantamiseen.

17.15 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin on erittäin tärkeää ja hyvä, että me keskustelemme eläkkeensaajien erilaisista elämäntilanteista ja toimeentulosta, ja samanaikaisesti meidän pitää muistaa se, että eläkeläisiä on hyvin erilaisia. Meillä on myös nuoria eläkeläisiä, ei ainoastaan yli 65 vuotta täyttäneitä eläkkeensaajia. Tämä pienituloisuus koskee nimenomaan alle 55-vuotiaita työkyvyttömyyseläkkeellä olevia ihmisiä ja samoin yksin asuvia ihmisiä, ja kun nämä lasketaan yhteen ja huomioidaan, niin erittäin vaikea tilanne on nimenomaan alle 55-vuotiaiden yksin asuvien henkilöiden osalta. Heistä jopa kolme viidestä on pienituloisia. Samalla meidän tulee muistaa se, että yli 75-vuotiaat ikääntyneet naiset ovat köyhyydessä, ja nämä ovat niitä ryhmiä, joihinkä meidän pitää nyt tulevaisuudessa [Puhemies koputtaa] panostaa, ja sen takia on hyvä, että näistä asioista nyt keskustellaan.

17.17 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus kunnioittaa eläkkeelle siirtyneiden ikäpolvien tekemää työtä. Me kunnioitamme tätä aloitetta, käymme tämän aloitteen huolella läpi sosiaali- ja terveystalokunnassa, mutta on hyvä tässä todeta se, että huoli pienituloisista eläkeläisistä on vakava mutta tämä aloite sinällään ei auta heidän tilannettaan. On ihan hyvä tässä todeta, että ensi vuonna takuueläkettä korotetaan ja tämän hallituksen agendalla on vahvasti tehdä toimia, että jokainen eläkeläinen tulisi toimeen ja voisi elää hyvää elämää.

Tämän aloitteen vakava puoli on se, että tämä romuttaisi toteutuessaan meidän eläkejärjestelmämme. Lasku lähetettäisiin kylmästi tuleville sukupolville. Jo nyt nuoret ikäpolvet kokevat epäluottamusta eläkejärjestelmää kohtaan. He kokevat huolta tulevaisuudesta. Sata vuotta täyttäneen Suomen pitää olla reilu, pitää huolehtia tämän päivän [Puhemies koputtaa] eläkeläisistä mutta myöskin huolehtia, että eläkejärjestelmä kantaa. En kannata tätä aloitetta.

17.18 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on aivan liikaa eläkeläisköyhyyttä, ja eduskunnan pitää se tiedostaa ja ryhtyä toimeen. Suomen rakentaneet ikäluokat ansaitsevat myös taloudellisesti turvatut eläkevuodet.

Käsittelyssä oleva aloite ei kuitenkaan poista eläkeläisköyhyyttä, sillä toteutuessaan se antaisi eniten kaikista hyvätuloisimmille eläkeläisille mutta kaikista köyhimmille ei mitään. Uhkana on lisäksi eläkeläisten tuloerojen kasvu ja eläkejärjestelmän kestävyys heikentyminen, tulevien eläkkeiden heikentyminen ja eläkemaksujen nousu.

Ensisijaista on parantaa kaikkein köyhimpien eläkeläisten asemaa, ja tämä toteutuisi parhaiten kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotuksella sekä Kelan eläkkeen ja työeläkkeen leikkautumispisteen lieventämisellä. Tämä auttaisi pienellä työeläkkeellä olevia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Työeläkeindeksiä olisi syytä korjata siten, että se suosisi pieniä työeläkkeitä enemmän kuin suuria, ja tämä voisi toteutua muuttamalla indeksi osittain eurokorotuksiin perustuvaksi, ja toivottavasti tällaista mallia voidaan valiokuntakäsittelyssä harkita.

17.19 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ymmärrettävää, että eläkkeet herättävät suurta mielenkiintoa. Varsinkin Kimmo Kiljusen tekemän aloitteen pohjalta on käyty erittäin tiukkaa keskustelua, ja annan suuren arvon edustajien Annika Saarikko ja Satu Hassi äskeisille puheenvuoroille. He analysoivat tämän tilanteen erittäin oikein. Tämä Kimmo Kiljusen tekemä aloitehan nimenomaan palvelisi niitä eläkeläisiä, joilla on kohtuullisen hyvät tulot jo tällä hetkellä. Sille pienelle eläkeläiselle, jota pitää auttaa, sehän onnistuisi parhaiten vaikka takuueläkettä reilusti korottamalla tai muita sosiaalisia etuuksia pieneläkeläisille antamalla. Verotuksen kautta kovin paljoo emme voi tehdä, koska he maksavat todella vähän veroa, niin että siellä ei juurikaan ole saavutettavissa suuria voittoja, vaan meidän pitää huoli siitä, että tällaisessa kaupungissa kuin Helsinki nämä kustannukset ovat karanneet valtavan korkealle ja sieltä aiheutuu yksi ongelma. Ymmärrän kyllä, että tässä aloitteessa on pikkuisen myös oman kilven kiillotusta, kun Kimmo Kiljunen aikanaan edustajana ollessaan oli luomassa tätä nykyistä indeksijärjestelmää. Ymmärrän toki tulevien vaalien jännitteitä ja siihen tähtäävät suunnitelmat. [Eduskunnasta: Oho!]

17.20 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläkkeensaajat nostavat eri tilaisuuksissa, kun kierrän keskustelemassa, esiin kokemuksen, että he olisivat ikään kuin taakka tälle yhteiskunnalle. Näinhän ei suinkaan ole. Eläkkeensaajat ovat tehneet, monet heistä, erittäin pitkän työn pienellä palkalla ja myös raskaissa työtehtävissä. Siitä syystä, että monella työura on ollut pitkä mutta palkka alhainen ja osittain, varsinkin naisilla, pätkittäinen, nämä työeläkkeet jäävät hyvin alhaisiksi. Tästä syystä minusta tässä eläkeläisköyhyydessä, joka on tärkein asia, täytyy nähdä nämä eri syyt, joista nämä johtuvat, ja korjata myös tätä tilannetta näistä syistä lähtien. Meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat jääneet työkyvyttömyyseläkkeelle nuorina, ja heillä on ne suurimmat toimeentulovaikeudet. Sitten meillä on peruseläkkeellä eläviä ihmisiä, joiden toimeentulo on tosi alhainen. Mutta myös ne ihmiset kokevat sen väärin, joilla on pieni työeläke, koska he eivät pärjää niillä eläkkeillään, koska elämisen kustannukset ovat niin suuret. [Puhemies koputtaa] Tästä hallitukseen päin viesti, että näitä eläkeläisten lääkekuluja, sosiaali- ja terveyspalvelumaksuja...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haatainen, nyt valitettavasti ylittyy aika reippaasti tuo sovittu aikaikkuna. Nyt olisi edustaja Zyskoviczilla vastauspuheenvuoro.

...pitää tarkastella ja alentaa.

17.22 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokainen meistä kansanedustajista tietää, että hyvin monet eläkeläiset kokevat nykyisen indeksijärjestelmän epäoikeudenmukaiseksi. Onkin tärkeätä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta täällä todetun tavoin hyvin perusteellisesti käsittelee tätä aloitetta ja koko työeläkejärjestelmäämme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Itse koen, että tämän aloitteen ongelma on siinä, että lähdetään siitä, että voisimme parantaa Suomessa satojentuhansien ihmisten eläkkeitä ilman, että se on mistään muualta pois. Kuitenkin on rehellistä sanoa, että joko se on pois tulevista eläkkeistä tai sitten se merkitsee työeläkemaksuihin suuntautuvaa korotuspainetta. Joka ei tätä näkökohtaa ota huomioon, hän ei mielestäni ota huomioon kaikkia oleellisia asiaan vaikuttavia tekijöitä.

17.23 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa esille nostettu asia, siis eläkeläisköyhyys, on todellinen ja vaikea ongelma. Se on oikeastaan ihan häpeätahra 100 vuotta täyttävälle Suomelle. Sen poistamiseksi on tehtävä kaikki mahdollinen. On myös muistettava, että hallituksen päätökset ovat lisänneet ja syventäneet eläkeläisköyhyyttä. Palvelumaksujen korotukset, lääkekorvausten pienentäminen, indeksien leikkaukset ynnä muut ovat heikentäneet monen ikäihmisen taloudellista tilannetta ja vaikeuttaneet selviytymistä jokapäiväisistä menoista. Nämä hallituksen päätökset syövät myös takuueläkkeen korotuksen hyvin nopeasti. Kansalaisaloite puuttuu siis tärkeään asiaan, mutta kaikkein köyhimpien eläkeläisten tilannetta tämä aloite ei kyllä korjaa, eli eläkeläisköyhyyden poistamiseksi pienempien eläkkeiden tasokorotus, myös työeläkkeiden tasokorotus, olisi kaikkein tärkein toimenpide. Sen lisäksi asumistuen ja verotuksen keinoin voidaan jotain tehdä, ja lisäksi riittävät yhdenvertaiset sosiaalipalvelut [Puhemies koputtaa] ovat pienituloisille tärkeitä asioita.

17.24 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moni edustaja todennut, että ei voi kannattaa perustellusta syystä tätä aloitetta. Minä tulkitseen niin, että edustaja Gustafsson reippaasti kannatti tätä, mutta monen muun sosiaalidemokraatin puheenvuorosta en ole päässyt nyt ihan varmuuteen, mikä tulee olemaan sosiaalidemokraattien kanta tähän esitettyyn aloitteeseen. Ehkä kuulemme sen täällä vielä.

Minusta on hyvä, että tämän keskustelun myötä tulee esiin kaksi ulottuvuutta, joita tässä isossa aloitteessa on. Ensimmäinen on koko eläkejärjestelmä ja sen kestävyys. Sen yhteydessä pitää huomioida, että eduskunta vastikään on uudistanut erittäin isolla tavalla eläkejärjestelmän koko yhteisen eduskunnan tuella, jos oikein muistan. Tämä uudistus tähtäsi nimenomaan järjestelmän kestävyyteen, ja sen seurauksena tehtiin myös kipeä eläkeiän nostopäätös. Toinen ulottuvuus, mistä täällä on ansiokkaasti puhuttu, on eläkeläisten toimeentulo, siis jo nyt eläkkeellä olevien ihmisten toimeentulo, jossa oma huoleni painottuu ennen kaikkea takuueläkkeellä olijoihin. Ongelma, jota tämä kuvaa, on kaksisuuntainen, ja tämä aloite ei ole vastaus eläkejärjestelmän kokonaiskestävyyteen ja sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen.

17.25 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos oikein kuuntelin edustaja Gustafssoninkin puheenvuoron, niin ei hänkään tätä aloitetta kannattanut. Tämä aloitehan lähtee siitä, että siirrytään suoraan palkkaindeksiin, ja edustaja Gustafsson puhui puolivälin indeksistä ja muusta. Itse pidän sitä hyvänä, että täällä laajasti on ollut yhteisymmärrys siitä, että meidän pitää etsiä keinoja ennen muuta niiden noin puolen miljoonan erittäin pienellä eläkkeellä toimeentulevan ihmisen tilanteen helpottamiseksi. Minimieläkkeellä sinnittelee yli 100 000 suomalaista, ja itse pidän arvokkaana keskustelun avauksena tätä aloitetta. Meidän pitää etsiä keinoja nimenomaan siihen, että pystymme auttamaan näitä ihmisiä, jotka nyt ovat todella tiukoilla. Voi sanoa, että he eivät täällä hetkellä tule toimeen, ja sen takia niitä panoksia pitää ohjata ennen muuta takuueläkkeeseen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

kansaneläkkeeseen ja tänne, mitkä [Puhemies koputtaa] auttavat niitä pienimmällä toimeentulevia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kankaanniemi, ja kohtamiten edustaja Gustafsson, keskustelun avaaja, saa toki puheenvuoron.

17.26 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On annettava kiitokset, että tämä aloite on tehty. Saadaan keskustelu tästä, ja myös sitten valiokunnissa erittäin perusteellinen työ toivon mukaan tehdään ja käydään nämä kaikki tähän liittyvät kysymykset läpi, ja sen jälkeen sitten katsotaan, kuka kannattaa mitään. Historia on sellainen, että sosiaalidemokraattien johdolla [Jukka Gustafsson: No niin, no niin!] on tämä taitettu indeksi tuotu. Minä pidän melkein vielä hankalampana asiana sitä, että te veitte silloin vuosituhannen vaihteessa kansaneläkkeen pohjaosan melko pientä ansioeläkettä saaneilta ihmisiltä. Se oli raju. Kahteen kertaan leikkasitte sen — osalle palautettiin, osalle ei — ja sillä miljardeja on todellakin otettu eläkeläisiltä pois.

Mutta kun on työeläkejärjestelmästä kysymys, haluaisin kysyä sosiaalidemokraateilta: missäs se kolmikanta nyt on? Työeläkejärjestelmän merkittävät muutokset yleensä valmistellaan kolmikannassa. [Puhemies koputtaa] Olisiko syytä tämäkin asia valmistella siellä?

17.27 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienituloisia eläkeläisiä on aivan liikaa, ja kaikkein eniten heitä on yli 75-vuotiaiden yksin asuvien joukossa, joista jopa joka neljäs on pienituloinen, yksin asuvista naisista jopa 27 prosenttia. Eläkeläisköyhyys ja -pienituloisuus ovat todellisia ongelmia, joihin on löydettävä ratkaisut, ja paras tapa kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien aseman parantamiseksi on takuueläkkeen korottaminen ja kansaneläkkeen tason parantaminen, niin kuin täällä on jo todettukin. Hallitushan on tehnyt takuueläkkeeseen parannuksia, mutta ikävä kyllä nuo kansaneläkeindeksin leikkaukset ovat nämä korotukset syömässä.

Hyvä tapa aseman parantamiseksi on myös palvelumaksujen ja maksukattojen alentaminen, lääkekorvausten tason parantaminen, asumistuen ja eläkkeensaajan hoitotuen kehittäminen, toisin kuin hallitus on toiminut. Kaikkein tärkeintä olisi nyt kuitenkin laatia heti sellainen toimenpideohjelma tämän eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten toimeentulon turvaamiseksi, ja jos täällä olisi nyt ministeri paikalla, kysyisinkin hallitukselta, että aiotteko laatia tällaisen ohjelman ikäihmisten köyhyyden vähentämiseksi.

17.29 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen suurin ansio on varmasti se, että me täällä yhdessä nyt puhumme eläkeläisköyhyydestä ja kaikki tunnustamme ja tunnistamme sen olemassaolon ja sen hälyttävän suuruuden ja olemme sitä mieltä yhdessä, että nimenomaan nämä pienituloisimmat eläkeläiset on se ryhmä, jonka asemaa meidän tulee parantaa ja eläkeläisköyhyyteen puuttua.

Toivon todella, että tästä keskustelusta jää sitten myös jälkiä siinä kohtaa, kun hallitus ensi vuoden budjettiansa laatii, koska viime syksyn päätökset kyllä johtivat siihen, että kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten ostovoima ennestään heikkeni. Työeläkkeitä saaneiden ostovoima heikkeni 0,4 prosenttia ja kaikkein pienituloisimpien eli takuueläkeläisten jopa 2 prosenttiyksikköä. Toivon todella, että näistä keskusteluista jäävät itämään toisenlaiset päätökset ensi syksyn budjettiriihtä ajatellen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

17.30 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Totuushan on, että työeläkeyhtiöt voivat hyvin. 190 miljardia euroa on siellä työeläkevaroja. Johtajat tie-naavat satojatuhansia euroja vuodessa palkkaa, ja hallituksen jäsenet saavat kymmeniätuhansia euroja kokouspalkkioita. Vuonna 1996 otettiin käyttöön tämä taitettu indeksi ja tehtiin kansaneläkkeen pohjaosan leikkaus, kuten Kankaanniemi totesi.

Muistan hyvin käydyn keskustelun vanhassa eduskuntasalissa, jolloin kansanedustaja Hyssälä oli tehnyt vaaliohjelman, jossa hän lupasi palauttaa kansaneläkkeen pohjaosan ja muuttaa taitetun indeksin, ja kun hänestä tuli ministeri, niin, edustaja Zyskiewicz, monta kertaa kysytte, milloin keskusta hoitaa tämän asian, ja hän ei pystynyt tähän vastaamaan.

Siis jos kuuntelite nyt tarkkaan edustaja Gustafssonin puheenvuoroa, hän ei puhunut prosenttikorotuksista vaan euromääräisistä korotuksista. Silloin tuloerot eläkeläisten välillä eivät kasva, mutta pientä eläketuloa saavat hyötyvät siitä huomattavasti. Kyllä minun mielestäni [Puhemies koputtaa] on aika nyt tämä asia käsitellä perusteellisesti ja ottaa käyttöön tämän epäoikeudenmukaisen taitetun indeksin sijaan joku muu vaihtoehto.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Lauslahti, Viitanen ja Keränen ja sen jälkeen myönnän puheenvuoron edustaja Gustafssonille. Vielä edustaja Gustafssonin jälkeen mielihaluja ilmeisesti on ja jatketaan. Täällä on pyydettyjä puheenvuoroja myös jatkoa silmällä pitäen.

17.31 **Sanna Lauslahti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus muistaa tulevaisuudessa eläkeläisiä. 2018 on tulossa takuueläkkeen korotus, 8 euroa, ja siltä osin se on merkittävä kädenojennus. Selvää on, että asiakasmaksut ja muut vaikuttavat ja ne vievät osan siitä pienestä eläkkeestä. Siltä osin meillä on myöskin kuntapäättäjinä vastuu katsoa, minkälaisia maksuja me tulevana vuosina meidän eläkeläisiltä keräämme.

Eläkeyhtiöihin liittyen meidän on syytä nostaa esille, että luottamus eläkeyhtiöihin on hieman heikossa hapessa, ja siltä osin on syytä lisätä avoimuutta ja miettiä, voisiko tehdä selvityksen, että meillä olisi eläkeläisten edustus esimerkiksi hallintoneuvostoissa tulevaisuudessa, jolloin siellä olisi myöskin niin kuin vähän tarkempaa silmää ulkopuolelta katsojassa.

17.32 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minä kiitän tästä aloitteesta. On tärkeää, että eläkeläisten toimeentulo on täällä keskustelussa. Yhdyn edustaja Gustafssonin puheenvuoroon. Minusta se oli hyvä ja tärkeä puheenvuoro. Ja samoin myös korostan sitä, mitä edustaja Heinäluoma sen jälkeen omassaan kertoi, että tämä ei ole mikään joko—tai-kysymys, tämä on sekä—että-kysymys, ja kestävä järjestelmä tulee turvata, ja eläkeläisköyhyyttä tulee pystyä torjumaan.

Puhemies! Täällä tuntuu nyt vähän olevan sellainen henki, että hallituspuolueista kyllä kannatetaan eläkeläisiä puheissa, mutta valitettavasti me tiedämme tämän kaudenkin teot. Aika iso esimerkki löytyy tästä veroerosta, jonka toimme esiin ja jonka vaadimme kumottavaksi. Tosiasiassa palvelumaksuja on nostettu, indeksileikkaukset syövät tämän tulevan takuueläkkeen korotuksen. Tämä tilanne ei ole hyvä, ja on saatava korjausta. Siksi on hyvin tärkeää, puhemies, että SDP omassa puoluekokouksessaan muun muassa velvoitti toimimaan niin, että erityisesti [Puhemies koputtaa] pieniä työeläkkeitä tulee parantaa ja eläkeläisköyhyyttä torjua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

17.33 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ajattelin vain tähän prosessiin puuttua. Nimittäin jokaiseen kansalaisaloitteeseenhan pitää suhtautua kunnioittavasti ja arvostuksella. Se vaatii kovasti työtä.

Mutta sitten tämän käsittelyyn. Kun tämä eduskunta aloitti keväällä 2015, saimme heti pöydälle eläkeuudistuksesta 600 sivun nivaskan, joka oli laadittu yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa ja jossa oli perusteellisesti selvitetty se, minkälainen eläkejärjestelmän pitää olla, jotta se olisi kestävä myöskin vuosikymmenten kuluttua. Minulla on aika paljon epäilyksiä, haluaako tämä eduskunta muuttaa tätä vastikään hyväksyttyä eläkejärjestelmää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz, ennen edustaja Gustafssonia edustaja Viitanen puheenvuoron johdosta.

17.34 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä edustaja Viitanen nyt yritti tässä asiassa vetää kotiinpäin aika epäreilulla tavalla. Laitoitte tässä hallituspuolueet ja oman puolueenne SDP:n vastakkaisille puolille aivan kuin tilanne olisi se, että SDP, teidän oma puolueenne, vastustaisi nykyistä eläkeindeksijärjestelmää. Te olette olleet suunnilleen 20 vuotta hallituksessa sen jälkeen, kun teidän hallituksessa ollessanne tämä nykyindeksi luotiin, ja te ette kertaakaan hallituspuolueena ollessanne ole ryhtyneet tätä indeksijärjestelmää korjaamaan siihen suuntaan kuin nyt tässä kansalaisaloitteessa esitetään. Kaiken tämän jälkeen te tässä keskustelussa nytten loitte rintamalinjaa, ihmettelette hallituspuolueita, jotka eivät tästä aloitteesta sellaisenaan innostu tilanteesta, missä tästä aloitteesta ei sellaisenaan innostu myöskään [Puhemies koputtaa] oma puolueenne SDP.

17.35 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Zyskowicz sanoo, kyllä me olemme tästä innostuneita. Me olemme lukuisin kerroin täällä vaatineet hallitukselta toimia eläkeläisköyhyyden torjumiseksi, leikkauksien perumiseksi, ja onneksi esimerkiksi asumislisän leikkaus peruttiin. Ja meidän olemme tässä edustaja Gustafssonin aloittamana tuoneet esiin, että tämä täytyy huolellisesti tutkia valiokunnassa, [Ben Zyskowicz: No, siitähän kaikki ovat samaa mieltä!] katsoa erilaiset mahdollisuudet, tarkat vaikutukset ja nimenomaisesti niin, että tämän saisi kestäväällä tavalla eteenpäin. Onhan täällä minulla kädessäni Häkämiehenkin eläkelupaus vuodelta 2007: "Eläkeindeksit on avattava ensi vaalikaudella, eläkeindeksejä tulee parantaa." Täällä on myös kokoomukselta aiempia lupauksia tästä, ja minä toivon, että näitä puheita otetaan nyt tosissaan ja katsotaan, mitä me tosiasiallisesti voimme täällä eduskunnassa näille asioille tehdä.

Puhemies! Sitä sanoin — enkä muuten näitä sanoja tule perumaan, vaan tulen toistamaan ne jatkossakin — että tällä kaudella hallitus on [Puhemies koputtaa] tehnyt veroeron, tehnyt leikkauksia eläkkeensaajille. Ne eivät ole oikein.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz — tähän keskustelun osaan viimeinen vastauspuheenvuoro.

17.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt edustaja Viitanen on hämmentynyt omista puheistaan. Nimittäin sanoitte, että te demarit olette sitä mieltä, että tämä pitää huolellisesti tarkastella ja valiokunnassa perusteellisesti käsitellä, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

viittaatte johonkin Häkämiehen — en kyllä tiedä, kumman Häkämiehen — kantaan vuodelta 2007. Edustaja Viitanen, tosiasia tällä hetkellä tässä salissa on se, että yksikään puolue ei kannata, ei myöskään SDP, tätä kansalaisaloitetta ja sen toteuttamista. Jos täällä on joku puolue, esimerkiksi SDP, joka kannattaa tämän kansalaisaloitteen toteuttamista, niin kakistelkaa se ulos. Mutta tähän mennessä, kun täällä on useampi sosiaalidemokraatti ollut äänessä, yksikään sosiaalidemokraattipuhuja ei ole ilmoittautunut tämän aloitteen kannalle. Sen, että pitää huolellisesti käsitellä se, että eläkeläisköyhyys on ongelma, ovat sanoneet tässä salissa aivan kaikki. Ja silloin kun te olitte hallituksessa, ei eletäkään tämän asiantilan korjaamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, täällä on monen SDP:n edustajan sormi pystyssä, mutta nyt on korkein aika antaa edustaja Gustafssonille puheenvuoro. Edustatte samaa seurakuntaa, samaa puoluetta. Olkaa hyvä.

17.38 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Edustan Aitolahden seurakuntaa Teiskosta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Se oli aiheellinen tarkistus.

En ole vetänyt kannatustani tästä Kiljusen kansalaisaloitteesta pois, mutta kun nyt niin paljon puhuin tästä puoliväli-indeksistä, niin jokainen täällä paikalla oleva vastuullinen kansanedustaja tietää, miksi puhuin. Olen puhunut siitä vuosikausia, ehkä vuosikymmeniäkin, jotta tätä palkkapainotteisuutta asteittain voitaisiin työeläkkeissä lisätä.

Minusta ette koskaan saa kansanedustajaa, joka tekee tästä asiasta sukupolvien välisen eriarvoisuuskysymyksen, never. Minä olen tehnyt elämäntyöni lasten ja nuorten hyväksi. Tässä on epäkohtia, jotka toin esille, pienet työeläkkeet ensin, sitten arvioidaan se, että mennään puoliväli-indeksiin, ja viiden ja kymmenen vuoden välein, hei, come on, ilman muuta Suomessa arvioidaan työeläkejärjestelmän kestävyyttä, totta kai, niin on tehty aikaisemminkin, enkä minä kuvittele, että tämä asia nyt etenee viikossa, kuukaudessa, ei ehkä vuodessakaan. Tässä haetaan [Puhemies koputtaa] ehkä asetelmia seuraaviin hallitusohjelmaneuvotteluihin [Puhemies koputtaa] ja sitten edetään kolmikannassa, totta kai.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, nyt on edustaja Ees-tilällä puheenvuoro.

17.39 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse pidän tätä aloitetta hyvänä sen takia, että on hyvä, että eduskunnassa käsitellään tämä asia, ja olen samaa mieltä kuin moni muukin täällä, esimerkiksi edustaja Zyskowicz, että tämä menee asiantuntijavaliokuntaan, jossa kuunnellaan asiantuntijoita.

Ainakin lähete keskustelussa itse ajattelen näin, että on muutama reunaehto, joita itse edellytän, jotta tämä ratkaisu on oikeudenmukainen. Eläkerahastojen kestävyys pitää turvata. [Jukka Gustafsson: Kyllä!] Sen jälkeen pitää turvata se, että meillä on kohtuulliset työeläkemaksut, jotta syntyy työtä ja pärjäämme viennissä. Kolmas reunaehto ainakin minun mielestäni on se, että me turvaamme myös tällä hetkellä nuorten työntekijöitten eläke-keenmaksun osittaisen rahastoivan eläkejärjestelmän kautta. Jos tämä aloite toteuttaa nämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

kolme reunaehto, niin ilmeisesti se voidaan hyväksyä. Jos se ei toteuta, niin luulen, että asiantuntijavaliokunta päättyy siihen, että aloitetta ei voida hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jatketaan vielä hetki debattipuheen-vuoroin.

17.40 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työeläkejärjestelmän oikeudenmukaisuus herättää täysin oikeutetusti keskustelua, ja siksi on hyvä, että tämä kansalaisaloite on nyt tuotu tänne eduskunnan käsittelyyn.

Oikeastaan koko ongelmahan tässä nyt kiertyy eläkerahastojen riittävyyden ympärille myös tulevaisuudessa. Siten katsoisinkin, että eläkeyhtiöiden varallisuus voitaisiin saada tuottamaan nykyistä tehokkaammin lisäämällä eläkesijoitusten osakepainoa. Nimittäin pitkäaikaisen, yli 200 vuoden mittaisen tuottohistorian perusteella esimerkiksi yhdysvaltalaisen osakkeen vuotuinen reaalituotto on ollut noin 6,7 prosenttia, mikä tarkoittaa pääoman kaksinkertaistumista 11 vuoden välein. Tämä tuotto on siis saatavissa osakemarkkinoilla. Sitä vastoin erityisesti nykyisillä joukkovelkakirjamarkkinoilla on vaikea päästä edes positiiviseen tuottoon, ja nythän työeläkesijoitusten reaalinen tuottotavoite on jouduttu laskemaan 3 prosenttiin. On tietysti ilmiselvää, että mitä pitkäaikaisemmasta sijoituksesta on kysymys, sitä [Puhemies koputtaa] suurempaa osakeriskiä on mahdollista ottaa, ja tämä pätee erityisesti työeläkeyhtiöihin.

17.42 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tammikuun 1. päivänä voimaan tullut eläkeuudistus on työmarkkinajärjestöjen neuvottelema, ja se on pitkän linjan jatkumoa aiempiin eläkeuudistuksiin, joilla on pyritty tekemään työeläkejärjestelmästä kestävä rahoituksen suhteen ja myös oikeudenmukainen sitä saaville. Siellä on merkittäviä parannuksia tehty: 2005 tehtiin iso uudistus, jossa muun muassa perhevapaiden ajalta alkoi kertyä eläkettä, opiskeluajalta alkoi kertyä eläkettä ja koko työura kerryttää eläkettä. No, tämä hyvä tulee tulevaisuuden eläkkeissä, muun muassa meille, sitten näkymään.

Mutta se ongelma tässä eläkeläisköyhyydessä on se, että siellä on näitä pientä eläkettä saavia, joilla ovat työurat olleet silppuisia, ja siellä on myös niitä, jotka ovat esimerkiksi vammautuneet eli saavat työkyvyttömyyseläkettä. Näihin on oltava muut keinot käytössä kuin indeksi, koska se ei tuo tässä ja nyt näille pientä eläkettä saaville sitä korjausta. Tästä syystä minusta [Puhemies koputtaa] tähän köyhyysongelmaan pitää pureutua, ja siihen SDP:n puoluekokouksen julkilausuma, päätöslauselma, nimenomaan esittää keinona, että laaditaan [Puhemies koputtaa] eläkeläisköyhyyteen toimenpideohjelma.

17.43 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä huomata, että edelleenkin kukaan ei ole tätä aloitetta siinä muodossa kannattanut kuin se tänne on tehty. Edustaja Gustafsson puhuu siitä kauniisti mutta ei kannata sitä, mitä tässä esitetään, että siirrytään suoraan palkkaindeksiin. [Jukka Gustafsson: Minä olen allekirjoittanut aloitteen!] On hyvä, että me olemme täällä yhtä mieltä siitä, että pitää etsiä keinoja nimenomaan kaikista pienimmällä toimeentuleviin taikka niihin, jotka yrittävät tulla sillä toimeen.

Mutta oikeastaan kysyisin, kun sosiaalidemokraateista merkittävimmässä asemassa salissa olevista on varapuheenjohtaja Marin: kun teillä oli puoluekokouksessa aloite, jossa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

esitettiin, että puolue ryhtyisi ajamaan tätä entisen edustaja Kiljusen kansalaisaloitetta, niin miten te käsitelitte tämän ja asettuiko puoluekokous kannattamaan tätä Kiljusen aloitetta?

17.44 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa ja muistuttaa siitä, että olemme juuri viime syksynä hyväksyneet ja käsitelleet tämän uuden työeläkeuudistuksen, joka toi meille rakenteet ja pohjan tulevaisuuteen, ja siltä osin olen siitä erittäin tyytyväinen.

Mutta kun äsken kysyttiin, mitä puoluekokouksessamme hyväksyttiin [Timo Heinonen: Kysyin Marinilta!] ja miten käsiteltiin tätä edustaja Kiljusen ja muitten tekemää aloitetta, niin siellä todettiin yksimielisesti, ilman äänestyksiä, että "puoluekokous velvoittaa puoluehallitusta laatimaan toimenpideohjelman eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten toimeentulon turvaamiseksi kiinnittäen erityistä huomiota ikääntyneiden naisten ja pieniä työeläkettä saavien asemaan". [Puhemies koputtaa] Siltä osin puoluekokous yhtyi edustaja Kiljusen ja muitten tekemään aloitteeseen.

17.45 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä keskustelussa tästä aloitteesta, joka on erittäin tärkeä ja joka huolella täytyy käsitellä, näyttää näiden puheenvuorojen osalta, että olemme kaikki yksimielisiä siitä, että täällä ei ole yhtään edustajaa eikä eduskuntaryhmää, joka tällaisenaan tätä aloitetta kannattaisi.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta totean, että kaikkein tärkeintä on se, että me katsomme, miten kaikkein pienituloisimpia eläkeläisiä voimme auttaa. Ja totean tässä, että hallitus on päättänyt, että ensi vuonna takuueläkettä korotetaan, ja se on hyvä asia. Se ei vielä ole riittävää, meidän on katsottava meidän verotusta ja erityisesti palvelumaksuja. Vanhuspalvelulain kanssa yhtä aikaa piti tulla eläkeläisten palvelumaksuja, ikäihmisten palvelumaksuja, koskeva lainsäädäntö, ja sitä ei olla saatu aikaiseksi. Nyt on hyvä, että ihan lähiaikoina hallitus asettaa työryhmän, jossa katsotaan, minkälaisia maksuja ikäihmiset joutuvat maksamaan esimerkiksi ateriapalvelusta silloin, kun he ovat kotihoidossa.

Mutta on rehellistä nyt sanoa, edustaja Gustafsson, että eihän tämä aloite — tämä aloite, jonka olette allekirjoittanut — auta kaikkein [Puhemies koputtaa] pienituloisimpia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron ennen edustaja Gustafssonin edustajille Mäkelä, Nurminen ja Lauslahti ja sen jälkeen edustaja Gustafssonille. Sitten katsotaan, jatketaanko debattia vai siirrytäänkö varsinaisiin puheenvuoroihin.

17.46 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä tärkeästä aloitteesta keskustelu on suurelta osin yksimielistä, ja itse voin allekirjoittaa monien edustajakollegoiden esittämät puheenvuorot, muun muassa koskien eläkeläisköyhyyden korjaamisen tärkeyttä ja sitä, että tämä aloite sinällään ei sitä eläkeläisköyhyyttä korjaa vaan siihen tarvitaan muita toimenpiteitä. Eli sitten kun saadaan työllisyyden paranemisen kautta lisää jakovaraa, niin sitä jakovaraa voidaan käyttää pienituloisten maksurasitusten pienentämiseen myös muuta kautta ja kohdistaa nämä eläkeläisiin.

Haluaisin tuoda esille sen, että eläkejärjestelmän kestävyys ja oikeudenmukaisuus niin sukupolvien välillä kuin sisälläkin täytyy huomioida. Esimerkiksi oman ikäluokkani eläkeitä on leikattu yksipuolisesti elinaikakertoimen kautta hyvinkin merkittävästi. Ehkä ne päätökset on helpompi tehdä sinne 30 vuoden päähän, kun nykyiset päättäjät eivät itse ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

niitä eläkkeitä nauttimassa, kenties on näin. Kuitenkin eläkejärjestelmään pitäisi voida luottaa. Luottamus on keskeisin pääoma eläkejärjestelmän kannalta — luotammeko siihen, että meille maksetaan ne eläkkeet myös 30 tai 40 vuoden päästä?

17.48 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on tärkeää, kun keskustelemme tästä aloitteesta, ettei ikäihmisiä nähdä taakkana meidän yhteiskunnassa. Kun on seurannut tätä keskustelua, niin mielestäni meidän ei tule hakea vastakkainasettelua nuorten ja nykyisten eläkeläisten välillä. Eläkejärjestelmän pitää huolehtia meidän pienituloisista eläkeläisistä, ja myös nuoret sukupolvet haluavat tehdä työtä sen eteen, että tähän ongelmaan puututaan.

Olen sitä mieltä, että nyt kun aloite tulee käsittelyyn — varsinkin kun me olemme yhdessä tuumin halukkaita ratkaisemaan tämän eläkeläisköyhyyden ongelman — niin myös valiokunnasta me tuomme ratkaisuja, joissa katsotaan niin takuueläkkeet kuin veroratkaisut kuin muut tähän vaikuttavat asiat, että tähän asiaan myös konkreettisesti puututaan, varsinkin kun täällä ollaan näin yhdessä tuumin samaa mieltä. Mutta uskon, että me löydämme eduskunnassa ratkaisun, tai ainakin sosiaalidemokraatit tulevat esittämään vaihtoehdon, jolla varmistetaan nuorten ja nykyisten eläkeläisten eläketurva oikeudenmukaisesti.

17.49 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, kuin edellinen puhuja puhui, eli meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että me kohtelemme reilusti niin nuoria kuin vanhoja. Täällä ovat nousseet useampaan otteeseen ne kaikista heikoimmassa asemassa olevat eläkeläiset, takuueläkeläiset. Siltä osin meidän tulee muistaa, että hallitus on sitoutunut nostamaan takuueläkettä vuonna 2018. Lisäksi takuueläkettä korotettiin jo aikaisemmin.

Toisaalta on kuitenkin katsottava eläkeläisten ostovoimaa kokonaisuutena, ja siihen liittyvät, kuten täällä demareistakin on noussut, palvelumaksut. Tältä osin on syytä entistä tarkemmin miettiä niin valtiotasoisessa päätöksenteossa kuin siellä meillä kunnissa — joissa aika moni meistä on mukana päättämässä, minkälaisia maksuja me keräämme esimerkiksi ateriahinnoista — tarjoammeko mahdollisesti vaikka liikuntapalveluja ilmaiseksi jokaiselle eläkeläiselle. Silläkin tasolla me voimme tehdä paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Gustafsson, ja hänen puheenvuoronsa jälkeen myönnän vielä puheenvuorot edustajille Meri, Räsänen ja Laitinen-Pesola. Sen jälkeen nähdäkseni kaikki, jotka ovat pyytäneet, ovat vähintään kerran saaneet, useat useamminkin kerran, puheenvuoron. Noiden puheenvuorojen jälkeen siirrytään varsinaiseen puhujalistaan.

17.50 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalainen Kiljunen on julkisesti ja tilaisuuksissa, joissa olen itse ollut paikalla, aina rehellisesti todennut sen, että tämän kansalaisaloitteen tavoite ei ole kaikkein köyhimpien kansalaisten auttaminen vaan tarkoitus on nyt käyttää näitä työeläkerahastojen varoja, niin kuin täällä on todettu, pientä työeläkettä saavien hyväksi, ja sitten itse olen korostanut tätä puoliväli-indeksiä, ja siitä mennään sitten eteenpäin kohti palkkaindeksiä.

Minä toistan nyt vielä edustaja Heinoselle: Olen allekirjoittanut tämän Kimmo Kiljusen aloitteen, ja nyt käydään lähetekeskustelua, ja sieltä valiokunnasta tulee sitten mahdollisesti tänne saliin päätösesitys, ja katson sitten, onko se sellainen, jota voin tukea, tai sitten vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

tustan. Mutta pidän tätä niin merkittävänä, että en minä lähetekeskustelussa tukeani vedä pois — en tietysti.

17.52 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on moni sanonut, että olemme varsin yksimielisiä siitä, että tälle asialle pitää jotain tehdä.

Edustaja Mäkelä sanoi minusta hienosti siitäkin, luotammeko me siihen tulevaisuudessa, että me kaikki saamme eläkettä. Täytyy rehellisesti sanoa, että olen itse jo vuosikausia ajatellut, vaikka en ole vielä viittäkymmentä ja toisaalta jo senkin ikäinen, että varmastikin voi olla tilanne, että saas nähdä, minkälaista eläkettä sitä itse aikanaan saa, mihin se maailma menee.

Täällä on myös toivottu sitä, että ei vastakkain aseteltaisi, ja se on aivan selvä asia, että ei tule vastakkain asetella, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että täytyyhän meidän voida realiteetit kertoa, jos tämä tällaisenaan toteutuisi, mitä se tarkoittaisi tuleville sukupolville. Kyllä minun mielestäni faktojen perusteella pitää käydä keskustelua. [Jukka Gustafsson: Kyllä!]

Perustuslakivaliokunnassa on tullut esille näitten säästöjen pohdinnassa se, että meillä on myös velvollisuus huolehtia meidän talouden tasapainosta siten, ettemme syö tulevia oikeuksia niin, että me tänä päivänä käytämme kaikki varat niin, että tulevilla sukupolvilla ei ole enää sitä samanlaista oikeutta. Tämäkin on syytä muistaa.

17.53 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkein viesti, minä eduskunta tästä asiasta voi lähettää, on oikeastaan ne kaksi asiaa, mitkä täällä ovat nousseet hyvin vahvasti ilmi. Yhtäältä huolehdimme siitä, että me pystymme torjumaan eläkeläisten köyhyyttä, mikä on ongelma tällä hetkellä yhteiskunnassa, mutta yhtä tärkeänä ja jopa, jos itseltä kysytään, vielä tärkeämpänä viestinä on se, että me huolehdimme siitä, että näissä asioissa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus toteutuu viimeistä piirtoa myöten. Kun nämä kaksi asiaa yhdistää, niin siitä päästään siihen, että sellainen lopputulos ei ole mahdollinen, johon tällä kansalaisaloitteella tähdätään. Emme voi luvata sitä, että menisimme takaisin palkkapainotteiseen indeksiin, koska jos näin tekisimme, niin silloin me söisimme tulevien sukupolvien pöydästä. Ei voi olla niin, että yhä pienenevä joukko jouuu kantamaan yhä suuremman taakan, ja toivon, että tämän viestin tämä eduskunta lähettää yhtenäisenä.

17.54 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Palaan vielä siihen, että todellakin aika pitkien ja hankalien neuvottelujen jälkeen eläkeuudistus astui nyt voimaan juuri vuoden alusta. Kannattaa muistaa, että se eläkeuudistus on rakennettu siten, että se pidentää työuria ja turvaa tämän eläkejärjestelmän kestävyyttä. Tarkoituksena sillä on todellakin turvata kohtuulliset eläkemaksut ja turvata järkevät eläkkeet myös tuleville sukupolville. Tällä järjestelmällä on nyt saavutettu sellainen sukupolvien välinen eläkelupaus, joka meidän on pidettävä riippumatta näistä kansalaisaloitteista. Se, mihin meidän pitää löytää vastaus, on nimenomaan tämä eläkeläisköyhyys, joka — kuten täällä monta kertaa on jo todettu — ikävä kyllä ei tule ratkaistuksi tämän aloitteen avulla, vaan siihen tarvitaan muita keinoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

17.55 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tapasin syksyllä yksin elävän, kansaneläkkeellä elävän vanhan rouvan Turun torilla. Hän oli kovin hädissään kasvaneiden lääkekulujen vuoksi. Rouvan lääkäri oli neuvonut häntä syömään vähän paremmin, mutta itkusilmin tämä rouva kysyi minulta, että jos hän syö vähän paremmin jonain päivänä, niin mitä hän sitten syö loppukuussa ja millä rahalla ostaa lääkkeitä.

Nämä tilanteet ovat liian tuttuja liian monen ikäihmisen arkipäivässä. Eläkeläisistä 13 prosenttia on pienituloisia, saman verran kuin koko väestössä keskimäärin. Eläkeläisköyhyyttä on kuitenkin eniten yksin asuvien joukossa. Kaikkein eniten pienituloisia eläkeläisiä on yli 75-vuotiaiden yksin asuvien joukossa, joista joka neljäs, 25 prosenttia, on pienituloisen. Yksin asuvista naisista jopa 27 prosenttia on pienituloisia. Tilastotieto siitä, että eläkeläisten ostovoima on keskimäärin hieman eurooppalaista keskitasoa parempi tai että tuloerot eläkeläisten välillä ovat meillä EU:n keskitasoa pienemmät, ei pienituloisen eläkeläisen tilanteesta paljon lohduta.

Hallitus on leikannut tänä vuonna kansaneläkeindeksiä 0,85 prosentilla ja on lisäksi jäädyttänyt indeksin seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Tämä leikkaus kohdistuu pienimpiin etuuksiin, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin, esimerkiksi kansaneläkkeeseen ja eläkkeensaajan asumistukeen. Jo viime vuonna hallitus antoi etuuksien tason laskea 0,4 prosenttia, kun kansaneläkeindeksi painui miinukselle. Tilanne tulee nyt siis heikkenemään, kun hallitus on vielä jäädyttänyt indeksin seuraavaksi kolmeksi vuodeksi. Vaikka kustannukset nousisivat, eivät esimerkiksi kansaneläkkeet nouse mukana. Tätä kaikkein pienituloisimmilta leikkaamista emme me sosiaalidemokraatit voi hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Eläkeläisköyhyys ja pienituloisuus ovat todellisia ongelmia, joihin on löydettävä ratkaisut. Paras tapa kaikkein pienituloisimpien eläkkeensaajien aseman parantamiseksi on takuueläkkeen korottaminen ja kansaneläkkeen tason parantaminen. Myös verotuksen keventäminen on tehokas keino parantaa toimeentuloa, vaikka tämä ei toki kaikkein pienituloisimpia auta. Hyviä tapoja pienituloisen eläkeläisen aseman parantamiseksi ovat myös palvelumaksujen ja maksukattojen alentaminen, lääkekorvausten tason parantaminen, asumistuen ja eläkkeensaajan hoitotuen kehittäminen — aivan päinvastoin siis kuin hallitus on toiminut.

SDP haluaa laatia toimenpideohjelman eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten toimeentulon turvaamiseksi. Tässä pitää kiinnittää erityinen huomio etenkin ikääntyneiden naisten ja pieniä työeläkkeitä saavien asemaan, jotka ovat kaikkein suurimmassa köyhyysriskissä. Samalla tulee selvittää vaihtoehdot kansaneläkkeen tasokorotuksen tekemiseksi ja verotuksen kehittämiseksi sekä eläkkeensaajien asumistuen, palvelujen ja palvelumaksujen vaikutus.

Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme kansaneläkeindeksin muuttamista täydeksi ansioindeksiksi — siis kansalaisaloitetta tähän liittyen — siis sellaiseksi indeksiksi, että eläkkeet noudattaisivat 100-prosenttisesti palkkojen kehitystä nykyisen 20 prosentin sijasta. Aloitteen allekirjoitti lähes 85 000 kansalaista. On tärkeää, että käsittelemme tämän eläkeläisiä hyvin pitkään puhuttaneen asian perusteellisesti ja selvitämme tarkkaan mahdollisuudet sen toteuttamiseksi. Tulee kuitenkin muistaa, että tämä aloite koskee yksinomaan työeläkkeitä eikä työeläkeindeksin muuttaminen paranna kansaneläkettä tai takuueläkettä saavien eli kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ikäihmisten tilannetta.

Maksussa olevat eläkkeet ovat pitkään olleet noin puolet suomalaisten keskipalkasta, viime vuonna 52 prosenttia. Tulevien eläkeläisten osalta vuoden 2030 jälkeen tämä taso tulee putoamaan 46 prosenttiin. Kaikki sukupolvet saavat kuitenkin enemmän eläkettä kuin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

ovat maksaneet. 1940-luvulla syntyneet saavat elinaikanaan työeläkettä noin viisinkertaisesti maksamiinsa maksuihin nähden. Omien lasteni sukupolvi eli 1990-luvulla syntyneet tulee saamaan vähemmän eli kaksinkertaisen määrän maksuihinsa nähden. Tulee myös muistaa, että 1960-luvulla työikäisiä oli kahdeksankertainen määrä eläkeikäisten määrään nähden, kun tänä päivänä työikäisiä on enää kolminkertainen määrä. Tulevaisuudessa määrä painuu alle kahden. Tulevilla sukupolvilla, meidän lapsillamme ja heidän lapsillaan, siis eläkevastuita riittää. Onkin tärkeää, että eläkerahastot ovat silloin varmasti riittävät.

Arvoisa puhemies! Tämä eläkeindeksialoite perustuu pitkälti siihen, että sen mukaan eläkerahastot ovat ylipäätösneet tuleviin eläkevastuisiin nähden. Eläketurvakeskuksen ennusteet ovat viime vuosina perustuneet 3,5 prosentin tuottoon, mutta kuitenkin rahastot ovat tuottaneet 4 prosenttia vuosina 1996—2015 ja 4,6 prosenttia vuosina 2010—2015 sekä peräti 5,2 prosenttia vuonna 2015 eli enemmän kuin arvioitu 3,5 prosenttia. Näin ollen eläkerahastot ovat todellisuudessa kasvaneet arvioita enemmän.

Eläkerahastojen tuottojen taivaalla on kuitenkin tummia pilviä. Monet taloustieteilijät ennustavat, että matalien sijoitustuottojen aikakausi muuttuu pysyväksi, uudeksi normaaliksi. Eläketurvakeskus onkin nyt laskenut tuotto-odotustaan 3 prosenttiin. On kuitenkin mahdollista, että eläkerahastot eivät tuota edes niin paljon vaan esimerkiksi vain 2 prosenttia. Onkin tärkeää, ettei rahastoja lähdetä harkitsemattomasti purkamaan, ettei käy niin, etteivät rahat eläkevastuisiin riitäkään, vaan tulevia eläkkeitä joudutaan leikkaamaan tai eläkemaksuja reippaasti nostamaan. Tilannetta tulee toki koko ajan tarkastella ja päätöksiä tehdä sen mukaan.

On tärkeää, että käsittelemme aloitetta täällä eduskunnassa ja meillä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perusteellisesti. Meidän tulee saada selvitys siitä, mihin eläkerahastojen tuotto-odotukset perustuvat, kuinka realistinen tuo arvioitu 3 prosentin tuotto on ja mitä sitten, jos tuotot laskevat odotetusta. Toisaalta pitää pohtia myös sitä, miten toimimme oikeudenmukaisesti sekä nykyisten että tulevien eläkkeensaajien kannalta, jos rahastot tulevatkin tuottamaan arvioitua enemmän: muutetaanko eläkeindeksiä palkkapainotteisempaan suuntaan vai lasketaanko eläkemaksuja? On myös hyvä saada selvitys siitä, miltä ennusteet näyttävät, jos työeläkeindeksi muutetaan nykyisestä 20—80-mallista edes jonkin verran nykyistä työeläkepainotteisemmaksi, esimerkiksi 70—30- tai puoliväli-indeksiksi. Näistä on paljon puhuttu. Paljon puhutaan myös eläkkeensaajien ostovoiman parantamisen dynaamisista vaikutuksista ostovoimaan ja kansantalouteemme. Niistä ei vielä ole saatu arvioita, ja nekin on nyt syytä selvittää. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin aloittaa heti toimenpideohjelman laatiminen eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten toimeentulon turvaamiseksi. Hallituksen olisi syytä aloittaa sen laatiminen viipymättä. Jokainen ikäihminen on ansainnut säällisen toimeentulon, jossa raha riittää hyvin sekä ruokaan että lääkkeisiin.

18.02 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Eläkejärjestelmä on todellakin tärkeä osa hyvinvointiyhteiskuntaamme, ja siksi siitä keskustelu on erittäin tärkeää. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tulemme todella huolella läpikäymään tämän käsittelyssä olevan aloitteen, ja kiitän vielä aloitteen tekijöitä. Selvyiden vuoksi on hyvä todeta, että tässä käsittelyssä olevassa aloitteessa ei käsitellä kaikkein köyhimpien eläkeläisten asemaa. Tässä eläkealoitteen ihan loppusivulla todetaankin, että tämä aloite ei koske köyhimpiä eläkeläisiä ja heidän asiaansa tulee kohentaa sitten korottamalla eläkkeiden tasoa, takuueläkkeen ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

soa ja huolehtia julkisista palveluista. Näin tämä hallitus, Sipilän hallitus, tekee. Ensi vuonna tulemme korottamaan takuueläkettä. Sitä korotettiin hetki sitten. Se ei missään nimessä ole riittävä toimenpide, vaan lisää toimia tarvitaan, jotta voimme todellakin huolehtia siitä, että kaikkein pienituloisimmat eläkeläiset tulevat toimeen. On selvyiden vuoksi hyvä sanoa, mistä tässä aloitteessa on kysymys.

Kokoomuksen eduskuntaryhmässä pidämme todella tärkeänä eläkejärjestelmän toimivuuden ja tasapuolisuuden turvaamista. Me todellakin kunnioitamme eläkkeelle siirtyneiden ikäluokkien tekemää työtä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseksi, ja haluan sanoa, että jokainen eläkeläinen ansaitsee riittävän toimeentulon.

Mutta sitten tähän aloitteeseen. Mitä tarkoittaisi, jos tämä aloite hyväksyttäisiin? Aloite kyllä lisäisi työeläkkeellä olevien eläketuloa, mutta kuten sanoin, ei kaikkein pienimmällä eläkkeellä olevien eikä köyhimpien eläkeläisten asemaa parantaisi. Mutta mistä tämä raha sitten otettaisiin? Onko jossakin ylimääräinen raha? Tätä keskustelua on käyty ainakin tuolta sosiaalidemokraattien puolelta ihan kuin jossakin olisi ylimääräinen raha. Ei, ylimääräistä rahaa ei ole, ei edes työeläkerahastoissa. Jos tämä aloite tässä muodossa hyväksyttäisiin, niin silloin lasku lähetettäisiin täysimääräisenä tuleville ja jo syntymättömille sukupolville, ja se olisi kyllä epäoikeudenmukaista, emmekä me sitä kokoomuksessa voi hyväksyä.

On myöskin rehellisyyden nimissä sanottava ja arvioitava nykyistä työeläkelainsäädäntöä. Yhdessä me hyväksyimme eduskunnassa uuden työeläkelainsäädännön. Se oli monin tavoin hyvä, mutta tosiasia on se, että jo nyt nuoret joutuvat maksamaan selvästi korkeampia eläkemaksuja kuin aiemmat sukupolvet — tämä niin, että nuoret eivät kuitenkaan saa suhteessa parempia eläkkeitä. Jos katsotaan vuonna 40 syntyneiden eläkemaksuja, se on noin 10 prosenttia, ja jos katsotaan nyt työelämää aloittavilla, niin se on 25 prosenttia eli nuoret jo nyt kantavat vastuuta.

Tuossa aloitteessa ehdotettu työeläkkeen indeksimuutos siis rahoitettaisiin purkamalla eli syömällä nykyisiä työeläkerahastoja, mutta kuten sanoin, nuo rahastot eivät todellakaan ole ylimääräistä rahaa vaan ne ovat korvamerkittyjä, ne on tarkoitettu siihen, että voimme maksaa tulevat eläkkeet. Tällä hetkellä eläkkeistä rahoitetaan työssä olevien työeläkemaksuilla tuommoinen kolme neljäsosaa ja loput yksi neljäsosa sitten rahoitetaan rahastojen tuotoilla ja pääomalla, eli parhaillaan me nyt jo syömme työeläkerahastojen pääomaa. Rahastot ovat sitä varten, että me tasaamme sitä taakkaa, sitä lupausta, että saamme maksettua eläkkeet, kun työssä olevia on vähemmän, yhä vähemmän suhteessa suomalaisiin, jotka saavat eläkettä.

Tuo aloitteen ehdottama palkkaindeksi tarkoittaisi, jos se lasketaan työntekijöiden eläkemaksun korottamisena, että me puhumme vähintään noin 6 prosenttiyksikön korotuksesta, ja tämä todellakin heikentäisi meidän maamme kilpailukykyä, vähentäisi palkansaajien ostovoimaa. Tuota pientä kasvun värettä, jota nyt on saatu, me lähtisimme sitten pitkällä tähtäimellä musertamaan. Haluan tässä sanoa, arvoisa puhemies, että koko meidän työeläkejärjestelmämme tärkein asia on se, että meillä on hyvä työllisyys, eikä millään toimilla saa tuota työllisyyttä jarruttaa eikä siihen lyödä mitään esteitä.

Mutta, arvoisa puhemies, me olemme kokoomuksen ryhmässä valmiita käymään tämän aloitteen todellakin huolella läpi ja sitä työtä tuossa aloitamme. Meillä on julkinen kuuleminen, jossa kuulemme asiantuntijoita hyvin laajasti.

Mutta aivan lopuksi haluan alleviivata sitä, että eläkejärjestelmä eli se, että jokaisen sukupolven vuoro on olla rahoittajana ja saajana, perustuu todellakin sukupolvisopimuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

seen. Tuo käsittelyssä oleva aloite sellaisessa muodossaan, kuin se on tuotu tänne eduskuntaan, ikävä kyllä purkaisi tämän sukupolvisopimuksen, ja siksi sitä en itse voi kannattaa. Sanoinkin jo, että on todella valitettavaa, että nuorten keskuudessa luotto eläkejärjestelmäämme on heikentynyt, ja se on erittäin vakava asia. Siksi eläkejärjestelmän kestävyyttä on jatkuvasti seurattava. Vaikka meillä on aika tuore uusi työeläkelainsäädäntö, niin meidän on oltava valmiita uusiin toimenpiteisiin ja jatkuvasti arvioitava sitä, ettei meidän eläkejärjestelmämme ole uhattuna, jotta voimme pitää lupauksen myöskin tuleville sukupolville. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että me ylläpidämme suomalaisten nuorten uskoa tulevaisuuteen ja myöskin meidän työeläkejärjestelmäämme, joka on aivan keskeinen osa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa.

18.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Olen tyytyväinen siihen, että salissa on ollut hyvin laaja yksituumaisuus siitä, että me tarvitsemme toimia kaikista pienimmällä toimeentulevien eläkeläisten tilanteen helpottamiseksi. Esimerkiksi sosiaalidemokraattien ja koko eduskunnan nuorimman kansanedustajan, edustaja Nurmisen, puheenvuoroon on helppo yhtyä. Siinä hyvällä tavalla kuvattiin sitä tilannetta, mikä suomalaisessa yhteiskunnassa on, ja se varmasti on ajatus, johon meidän kaikkien on helppo yhtyä. Myös edustaja Joona Räsänen toi esille näitä näkemyksiä ja monet muut täällä salissa.

Ehkä sellainen, mikä tässä myös oli ihan hyvä, että tuli myös tämän keskustelun yhteydessä esille, oli tämä, millä tavalla SDP:n puoluekokous suhtautui tähän samaan kysymykseen. SDP:n puoluekokouksessahan oli suora esitys, että tätä kansalaisaloitetta 1591 pitäisi ryhtyä ajamaan tässä muodossa eteenpäin, ja niin kuin täällä tuotiin esille edustaja Kiljusen toimesta, puoluekokous ei asettunut tukemaan tätä aloitetta vaan oli nimenomaan samalla linjalla kuin tässä salikeskustelussa olemme olleet vasemmalta oikeaan laitaan, että meidän pitää etsiä ennen muuta niitä keinoja, millä puutumme kaikista pienimmällä toimeentuleviin. Meillä on paljon niitä, jotka tulevat huonosti toimeen tämän päivän eläkkeillä. Lähes kolmasosa eläkkeensaajista on tipahtanut alle virallisen köyhyysrajan — heitä on 470 000 — ja minimieläkkeellä sinnittelee yli 100 000 suomalaista. Sinne meidän pitää niitä panoksia nyt laittaa, jos niitä on löydettävissä.

Niin kuin edellä edustaja Sarkomaa toi esille, yhdyn myös siihen, että valiokunta tekee perusteellisen työn etsiäkseen ratkaisuja tämän aloitteen käsittelyn yhteydessä ennen muuta siihen, että voimme auttaa niitä, joiden toimeentulo [Puhemies koputtaa] on tällä hetkellä erittäin heikko.

18.11 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kiitos, kaikki kansalaisaloitteen tekijät! Itse kun liikun tuolla toreilla ja turuilla nyt ja liikuin myös silloin ennen eduskuntavaaleja, niin tämä taitettu indeksi puhutti todella paljon ihmisiä. Nyt viime aikoina minuun ovat olleet kasvavassa määrin yhteydessä 40—50 vuotta työelämässä olleet pienituloiset ja erityisesti naiset, jotka puhuvat siitä, että heidän rahansa eivät riitä ja mitä he tekevät, kun eläke ei nouse ja menot kasvavat. Tämä on todella suuri huoli.

Minusta oli tosi tärkeää näissä puheenvuoroissa tuoda esille, minkä kaikki ovat täällä yksimielisesti todenneet, että sellaisenaan tämä kansalaisaloite ei ratkaise sitä ongelmaa, mitä meidän pienituloisten ja siellä köyhyydessä elävien ihmisten kanssa tehdään. Heihin meidän on panostettava entistä enemmän. Takuueläkekorotukset eivät vielä missään tapauksessa riitä, ja toki me olemme tehneet pieniä muutoksia, kuten esimerkiksi sen, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Yle-vero poistettiin 300 000 pienituloisimmalta. Mutta tietysti ymmärrän sen, että kun elät siellä arjessa, niin eipä se paljon silloin lohduta.

Täällä on keskusteltu myös eläkerahastojen varallisuudesta ja niiden riittävydestä. Eläkevarat ovat siinä 180—183 miljardia, ja ehkä nyt sitten, kun tulevat nämä tuotot, ovatko ne 190 miljardia, niin tuolta työeläkelaitoksen sivulta katselin, että eläkevastuut kuitenkin laskennallisesti ovat tällä hetkellä 600 miljardia euroa. Jos mietimme miesten ja naisten välisiä eroja eläkkeissä, siellä on useampien satojen eurojen ero ja naisten eläke on keskimäärin 66 prosenttia miesten eläkkeestä. Se on todella suuri ero, kun mietimme, että elät yksin ja saat useamman sata euroa pienemmän eläkkeen kuin vastaavassa asemassa oleva mies. Se on yksi asia, mihin pitäisi kiinnittää huomiota.

Tutustuin työeläkelaitoksen erilaisiin laskelmiin ja kalvoihin ja mietin sitten sitä, että jos tämä toteutettaisiin sellaisenaan kuin tässä on todettu — mikä tietysti olisi aivan ihana asia, eipä minulla sitä asiana vastaan mitään olisi, aivan loistava asia se olisi, koska näinhän monet ovat silloin aikanaan olettaneet vuosikymmeniä sitten, kun tämä eläkejärjestelmä on luotu, että indeksit tulevat ja se ostovoima aina säilyy — niin vuoden 2060 tienoilla — okei, se tuntuu tällä hetkellä siltä, että no, sinne on vielä todella paljon aikaa, mitäpä me siitä välittäisimme, mutta vuosikymmenet menevät aika nopeasti — Telan laskujen mukaan tilanne olisi silloin se, että kun eläkerahastoista loppuvat varat, niin joko eläkkeitä olisi silloin leikattava yksi kolmasosa tai sitten senhetkisiä eläkemaksuja pitäisi nostaa noin 10 prosenttia. Ajatelkaapa, jos nyt pitäisi yhtäkkiä maksaa 10 prosenttia lisää tai sitten joutuisimme leikkaamaan yhden kolmasosan.

Tuossa aikaisemmin sanoin jo siitä, että tätä ei pidä ottaa vastakkainasetteluna, koska täytyy tässä nyt kuitenkin faktoista voida puhua. Siitä olen samaa mieltä, mitä ikäihmiset minullekin joskus tuovat esille, että he kokevat, että he ovat taakka yhteiskunnalle. Minä taas koen, että he ovat rikkaus. Minä en ainakaan ilman omia vanhempiani ja iäkkäitä sukulaisiani tulisi toimeen lainkaan. He auttavat minua kaikessa ja antavat minulle erittäin paljon viisaita neuvoja, ja haluan ehdottomasti, että meidän ikäihmisillä on hyvä vanhuus.

Olen itse miettinyt sellaista asiaa, kun työeläkelaitoksen ihmisiä tuossa tapasin — pohdimme myös eläkekattoa, johon minä en nyt mene tässä — ja siellä oli myös heidän lakimiehensä ja kysyin, että onko koskaan mietitty sellaista, että jos se indeksi palautettaisiinkin sinne pienempiin eläkkeisiin, että tässä vaiheessa unohdettaisiin se, että varmasti parempituloisilla on paremmat oltavat — meillä tällä hetkellä esimerkiksi, kun eläkeläisten veronkevennykset tulivat, kun se on progressiivinen prosenttitaulukko, se tietysti suosii silloin isomman eläkkeen saavia — niin olisiko mahdollista, että sitä indeksia ei jäädytettäisi siellä alemmissa tuloluokissa, ja hän sanoi, että no, eipä tällaista ole koskaan mietitty eikä koskaan ole mietitty just sitä, mitä se maksaisi.

Minä en nyt tiedä, onko valiokunnalla mahdollisuus mennä näin syvälle, mutta me voimme esimerkiksi miettiä sitä, koska jo pelkkä takuueläkkeen korottaminen ei sitten poista sitä asiaa, sitä ryhmää, joka esimerkiksi minuun on yhteydessä ja joka nauttii pientä työeläkettä. He eivät ole oikeutettuja takuueläkkeeseen. He saavat 1 000—1 500 euroa kuukaudessa käteen, ja he kokevat, että ei tästä tule yhtään mitään, kun minulla on aina nämä samat tulot. Tietysti meillä hinnatkin nousevat ja kaikkea tämän tyyppistä, niin että minä pyytäisin, että valiokunta sitä miettsi.

Ihan vielä lopuksi työeläkelaitoksen laskelmista otin tällaisen, että jos nyt tulisi 1 prosentin korotus näihin työeläkkeisiin ja ajateltaisiin niin, että olisi tonnin eläke kuukaudessa ja siitä olisi osa sitten työeläkettä ja osa kansaneläkettä elikkä työeläke olisi 670 euroa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

kansaneläke 330 euroa, niin tämä korotus olisi sitten tähän pienempään tuloluokkaan 6,70. Jos tämä toteutettaisiin sellaisenaan tämän kansalaisaloitteen mukaisena, niin täällä suuremmassa tuloluokassa eli 3 000 euron tuloluokassa se korotus olisikin sitten 30 euroa, koska se on kokonaan työeläkettä.

Meidän täytyy hakea tähän ratkaisuja, mutta ottaen huomioon senkin, että me emme tosiaankaan voi syödä kaikkea sitä varallisuutta sellaisenaan, haluaisin, että me pohtisimme sitä, olisiko mahdollista, että tämä toteutettaisiin jotenkin osittain kohdennettuna. Täällä kai moni muukin miettii erilaisia keinoja, miten se voisi olla, mutta nimenomaan kohdennettuna, [Jukka Gustafsson: Kyllä!] koska vaikka me puhumme takuueläkkeestä, kuten aikaisemmin sanoin, niin se ei korjaa siellä 1 000-1 500:ssa pyörivien ongelmaa. Siis miinuun otetaan ihan tosi paljon yhteyttä siitäkin asiasta, että se on suuri epäkohta.

Kiitän vielä kerran aloitteen tekijöitä ja kiitän kaikkia meidän ikäihmisiä, jotka ovat olleet meidän tukenamme, rakentaneet tämän yhteiskunnan, ja kiitän siitä, että tämä keskustelu on ollut miellyttävää ja asiallista, eikä mitään vastakkainasettelua jatkossakaan tämän asian tiimoilta toivon mukaan ole. — Kiitos.

18.18 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite työeläkeindeksin palauttamisesta palkkatasoindeksiksi on nyt edennyt tänne eduskunnan täysistuntoon. Tästä aiheesta on käyty tärkeää ja oivallista keskustelua, ja tähän keskusteluun haluan tuoda myös nuoremman sukupolven näkökulman.

Aloitteessahan esitetään, että nykyisestä taitetusta indeksistä luovuttaisiin ja siirryttäisiin kokonaan palkkapainotteiseen indeksiin ja että tämä ratkaisisi eläkeläisköyhyyden ongelman. Tavoitehan on ehdottoman tärkeä, meillä Suomessa eläkeläisköyhyys on ongelma, johon pitäisi puuttua, mutta tämän aloitteen keinot sen tavoitteen saavuttamiseksi ovat ikävä kyllä vääriä.

Eläkeläisköyhyyttä torjuttaessa keskiöön nousevat kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotukset, verotuksen keventäminen sekä palvelumaksujen ja etuisuuksien tasojen tarkastelu, ja näihin asioihin tarvitsemme toimenpideohjelman, jolla pystymme näihin ongelmiin puuttumaan. Keskustelussa sitten indeksistä on varmaan rehellistä todeta, että mikäli pienimpiä työeläkkeitä nauttivien tilannetta halutaan helpottaa, silloin keskusteltaisiin jostain muusta kuin siitä, että palaisimme täysin palkkapainotteiseen indeksitarkasteluun.

Jos tämä kansalaisaloite hyväksyttäisiin, se johtaisi kauaskantoisiin seurauksiin, jotka tuntuisivat eläkejärjestelmässämme vielä vuosikymmenien päästä. Siksi ei ole mikään ihme, että lähes kaikki eläkejärjestelmän asiantuntijat ovat tyrmänneet tämän aloitteen, koska niinhän kävisi, että ennen vuotta 1970 syntyneet tästä hyötyisivät ja sen jälkeen syntyneet sen maksaisivat.

Puhuttaessa suomalaisesta eläkejärjestelmästä on keskeistä huomioida sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus. Nuoret ovat kaikkien arvioiden mukaan astumassa taloudellisesti ja sosiaalisesti epävarmempaan maailmaan kuin edeltäjänsä. Eri selvitykset ovat osoittaneet, että niin sanottu Y-sukupolvi on jäämässä ensimmäisenä sukupolvena historiassa edeltäjänsä köyhemmäksi. Samalla kuitenkin todetaan, että nuoremman polven taakka ikääntymisestä johtuvista kustannuksista tulee kasvamaan. Tähän yhtälöön on enää vaikea mahdollistaa vielä suurempaa maksutaakkaa eläkkeistä. Nykyinen järjestelmä, jonka osana taitettu indeksi on, takaa sellaisen kestävä kehityksen, joka turvaa myös nuorten eläkkeet. Kansalaisaloitteen mukainen paluu palkkaindeksiin olisi jyrkästi ristiriidassa sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Aloitteen ehkä keskeisin ongelma liittyykin siihen, että siinä ei oteta huomioon työeläkemaksujen kehitystä. Eläkemaksut ovat nousseet 90-luvun jälkeen yli kolmanneksen. Ero on merkittävä nykyisten eläkeläisten aikoinaan työelämässä maksamien eläkemenojen ja niiden maksujen välillä, joita tällä hetkellä työelämässä olevat maksavat.

Toinen ongelma liittyy siihen, että Tilastokeskuksen mukaan nuorten, alle 25-vuotiaiden mediaanitulot ovat pudonneet 6 prosenttiyksikköä vuosien 2010—2014 aikana ja samaan aikaan eläkeläisten mediaanitulot ovat vastaavasti nousseet selvästi. Tämä ei tarkoita, etteikö eläkeläisillä olisi tiukkaa, mutta tämä vain kertoo sen tilanteen, missä me sukupolvinäkökulmasta olemme. Ja kun nyt todella tähän laitetaan vielä eläkemaksujen vaikutus, tulemme siihen pisteeseen, että nuorempi ikäluokka maksaa pienenevistä tuloista suurempaa eläkevelkaa. Jokainen ymmärtää, että tämä yhtälö on aika haastava. Ja jos tällä aloitteella mentäisiin, nuorempien polvien eläkemaksuja pitäisi nostaa vielä 6 prosenttiyksiköllä — tai vastaavasti leikata tulevaisuudessa eläkkeitä. En usko, että kukaan tässä salissa kannattaa kumpaakaan vaihtoehtoa.

Uskon, että nuorempikin sukupolvi on jatkossakin valmis maksamaan ikäihmisten turvatusta vanhuudesta ja eläkkeensaajien eläkkeistä oman osansa, mutta tämän kaiken on tapahtuttava oikeudenmukaisesti. Kohtuutonta taakkaa ei voi kasata jo entuudestaan epävarmuudessa eläville nuorille. Kun tämän kansalaisaloitteen allekirjoittajat ovat monesti todenneet, että he vetävät kannatuksensa pois aloitteelta, jos se on nuorten etujen vastainen, niin faktojen valossa tämän olisi pitänyt jo tapahtua. Toivon, että sen sijaan, että keskustellemme tästä paluusta täysin palkkapainotteiseen indeksiin, keskitymme keskustelemaan niistä toimenpiteistä, joilla oikeasti voimme puuttua eläkeläisköyhyyteen ja näin ollen parantaa myös pienituloisten eläkeläisten asemaa.

18.24 Niilo Keränen kesk: Herra puhemies! Kun kansalaisaloitetta käsitellään, niin siihen pitää suhtautua aina kunnioittavasti. Suuren aloitteen tekemiseen menee aikaa, ja siinä on etsitty hyvinkin tarkkoja faktoja, tehty laskelmia, joissa lähdetään samoista luvuista, mistä täälläkin on lähdetty, mutta päädytty vähän toisentyypiksiin johtopäätöksiin. Mutta joka tapauksessa on hyvä, että on tällä tavalla kiinnitetty huomiota tärkeään asiaan eli eläkeläisten asemaan ja eläkeläisköyhyyteen.

Minä en kuitenkaan voi olla tätä aloitetta kannattamassa, vaikka Kimmo Kiljunen onkin vanha šakkikaverini täältä eduskunnasta vuosituhannen vaihteesta. Kimmo varmaan muistaa, että meillä oli kolmaskin šakkikaveri, mutta hänen kohtalokseen koitui linna, tuo Presidentinlinna.

Arvoisa puhemies! Miksi tätä aloitetta en kannata? Sitä perustellaan muun muassa pienillä eläkkeillä, mutta tämän aloitteen mukainen indeksimuutoshan ei vaikuta todellakaan yhtään kaikkein pienimpiä eläkkeitä saaviin eli kansaneläkeläisiin ja takuueläkeläisiin, kuten täällä on moneen kertaan todettu. Näistä voi vielä ottaa esille sellaisen yksityiskohdan, että jos kansaneläkkeellä oleva muuttaa Ruotsiin esimerkiksi ollakseen lähellä lapsiansa, niin Ruotsissa hän ei saa edes sitä takuueläkettä vaan sen pelkän kansaneläkkeen.

Toinen ehdotuksen ongelma on siellä tulevaisuudessa, ja siitähän täällä on jo monessa puheenvuorossa puhuttu. Jos ehdotuksen mukainen indeksi otettaisiin käyttöön, nykyisten työeläkkeensaajien eläkkeet paranisivat toki jonkin verran muutamien vuosien kuluessa vielä, mutta entäpä lastemme ja lastenlastemme? Minunkin vanhin lapseni on jäämässä jo reilun 20 vuoden kuluttua eläkkeelle. Mikähän hänen eläkkeensä olisi? Ja kun pannaan vielä seuraavat 20 vuotta, niin minun ensimmäinen lapsenlapseni on jäämässä eläkkeelle. Mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

kähän hänen eläkkeensä mahdollisesti olisi? Heidän maailmansa ei ole samanlainen kuin meidän maailmamme on ollut, että työtä on ollut ja vakituinen työpaikka ja vakituinen tulo, ja nyt minulla on hyvä eläke, enkä minä tähän oikeastaan sitä indeksikorotusta kaipaa-kaan. Tulevat sukupolvet elävät patkätöitten varassa ja kenties ovat pitkiäkin aikoja välillä työttöminä. Miten se vielä vaikuttaa heidän eläkkeeseensä tämän mahdollisen indeksimuutoksen lisäksi?

Jos näitä tulevien eläkkeitten turvana olevia eläkerahastoja ruvetaan syömään näinä päivinä pois, niin tämä minun 20 vuoden päästä eläkkeelle jäävä poikani tulee saamaan selvästi pienempää eläkettä verrattuna hänen nykytuloihinsa kuin mitä minä olen saanut ja meidän lapsiemme lapset maksavat suurempia eläkemaksuja. Onko meidän tarkoitus hommata kurjuuteen nämä lapsemme? Eihän suomalainen perinne ole suinkaan se, että lapsillemme toivotaan huonompaa elämää kuin itselle. Eikö suomalainen perinne ole se, että me toivomme lapsillemme ja lapsenlapsillemme aina parempaa kuin itsellemme?

Arvoisa puhemies! Työeläkelaitosten laskelmien mukaan työeläkkeiden taso tulee nykyisillä säännöillä olemaan tulevien vuosikymmenten ajan 45—46 prosenttia vastaavasta palkkatasosta. Se on kohtuullisen hyvä.

18.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään hyvää ja asiallista keskustelua tästä tärkeästä asiasta. Kiitos kaikille paikalla oleville keskustelijoille. Tämmöistä keskustelua täällä saisi useamminkin olla.

Olen iloinen, että kaikki täällä salissa ovat myös myöntäneet eläkeläisköyhyyden olevan vakava, ja minun mielestäni se on jopa häpeällinen ongelma yhteiskunnassamme. Minusta on häpeällistä, että ikäihmisiä näkee yhä enemmän myös leipäjonoissa ja rahat eivät siis riitä edes ruokaan tai sitten ihminen joutuu valitsemaan jopa ruuan tai lääkkeiden välillä. Olen monelle pienituloiselle eläkeläiselle joutunut jo tämän talven aikana sanomaan, että heillä on oikeus toimeentulotukeen, mutta he kokevat toimeentulotuen hakemisen niin nöyryyttävänä, että mieluummin tinkivät arjen menoistaan. Tämä on nyt yhteiskuntamme suurimpia ongelmia ja se iso häpeäpilkku.

Arvoisa puhemies! Tämä aloite on kyllä hyvä ja arvokas, ja toivon, tai oikeastaan minä uskon, että valiokunnassa paneudutaan tähän aloitteeseen huolellisesti, ja kun kuulin, että tästä on myöskin avoin kuuleminen tulossa, niin ajattelin, että on erittäin hyvä idea laajentaa tätä keskustelua myöskin laajemmalle. Eläkeläisköyhyyden vähentämisen toimenpideohjelma on enemmän kuin tarpeellinen. Kaikki mahdolliset keinot on otettava tarkasteluun, ja tässä tarkastelussa myös pienellä työeläkkeellä olevien tilanteen helpottamiseksi on löydettävä ratkaisuja.

18.31 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Eläkeläisköyhyys on suuri ongelma, jonka ääreen eduskunnan tulee pysähtyä. Suomea rakentaneet ikäluokat ansaitsevat taloudellisesti turvatut eläkevuodet. Toisaalta samaan aikaan kuin eläkeläisköyhyydestä on tullut yhä laajempi ongelma, on suurituloisten eläkeläisten joukko viime vuosina kasvanut. Eläkeläisten eriarvoisuus siis lisääntyy, mikä tulisi huomioida eläkejärjestelmää tarkasteltaessa.

Aloitteessa esitetty hinta- ja palkkasidonnaisuuksien muutos työeläkkeiden indeksitarkastelussa ei näitä ongelmia poista. Prosenttikorotukset lisäävät tuloeroja eivätkä niitä kavenna. Mitä suurempi on eläke, sitä suurempi on myös korotus. Köyhimmille eläkeläisille tämä kansalaisaloite ei anna mitään eikä paranna heidän asemaansa. Suuria eläkkeitä naut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

tiville tämä aloite sen sijaan antaisi paljon. Aloite myös kasvattaisi nais- ja mieseläkeläisten jo ennestään suuria tuloeroja.

Eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja eläkeläisten tuloerojen kaventamiseksi olennaisinta on korottaa kansaneläkettä ja takuueläkettä ja lieventää kansaneläkkeen ja työeläkkeen leikkaantumispintaa, jolloin voitaisiin auttaa pieniä työeläkkeitä saavia. Lisäksi kansaneläkkeen puoliso vähennyksestä tulisi luopua.

Vasemmistoliitto on laatinut toimenpideohjelman eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja tuloerojen kaventamiseksi ja tarjoamme sitä käyttöön muillekin.

Eläkkeen lisäksi myös muun muassa asumisen hinta, lääke- ja matkakorvausten taso sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut vaikuttavat eläkeläisten toimeentuloon. Nykyhallitus on leikannut kansaneläkkeestä ja lääke- ja matkakorvauksista ja korottanut palvelumaksuja. Tämä vaikeuttaa etenkin paljon sairastavien vanhuuseläkeläisten asemaa.

Arvoisa puhemies! Eläkeläisten toimeentuloa pitää parantaa. Kansalaisaloitteessa esitettyyn indeksiin liittyy kuitenkin ongelmia, joiden vuoksi sitä ei sellaisenaan voi kannattaa. Esitetty palkkaindeksi lisäisi eläkeläisten tuloeroja eikä auttaisi pienituloisimpia. Lisäksi se vaarantaisi eläkejärjestelmän kestävyys. Työeläkerahastot ovat suuret, mutta niin ovat eläkevastuutkin. Ilman rahastoja ja niiden tuottoja olisivat työeläkemaksut huomattavasti suuremmat. Eläkemaksut eivät ole enää viime vuosina riittäneet eläkkeisiin, ja erotus katetaan sijoitusvaroista. Eläketurvakeskuksen viranomaislaskelmien mukaan kansalaisaloitteessa esitettyyn palkkaindeksiin siirtyminen tarkoittaisi joko eläkerahastojen tyhjentymistä tai eläkemaksujen reilua korottamista. Jos muutos rahoitettaisiin rahastoja purkamalla, hupenisivat ne kokonaan reilussa 40 vuodessa, ja tämän jälkeen kaikki eläkkeet pitäisi kokonaisuudessaan kattaa kulloinkin työssä käyvien ja työnantajien eläkemaksuista, mikä tarkoittaisi TyEL-maksujen nostoa arviolta 35 prosenttiin nykyisestä 24,4 prosentista tai eläketurvan tasosta tinkimistä. Tämä ei olisi reilua työssä oleville ja tuleville eläkeläisille. Työeläkemaksut ovat jo nyt reilusti suuremmat kuin aiempina vuosikymmeninä. Lisäkorotukset heikentäisivät työllisyyttä ja tekisivät ison loven palkansaajien kukkeroon. Se taas aiheuttaisi painetta laskea verotusta ja sitä kautta leikata julkisia palveluita.

Arvoisa puhemies! Kulloinkin työssä olevat maksavat valtaosan kulloinkin eläkkeellä olevien eläkkeistä, sillä rahastoista maksetaan vain osa kulloisistakin työeläkkeistä. On huomattava, että työeläkemaksujen maksajien ja eläkkeensaajien välinen suhde on muuttunut oleellisesti. Kun työeläkejärjestelmä 1960-luvulla luotiin, jokaista eläkeläistä kohden oli 8 työntekijää. Nyt suhdeluku on 3, ja vuoteen 2060 mennessä määrän arvioidaan kutistuvan 2:een. Tätä seikkaa ei voi jättää huomiotta, kun tarkastellaan eläkejärjestelmän kestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan tehtävä on kehittää eläkejärjestelmää niin, että se turvaa kohtuullisen ja oikeudenmukaisen eläkkeen nyt ja tulevaisuudessa ilman kohtuutonta taloudellista raskautta työntekijöille tai julkistaloudelle. Mikäli eläkerahastojen kehitys ja työllisyyskehitys osoittautuvat ennakoitua myönteisemmäksi, on eläkevarojen paisuttamisen sijaan parempi kasvattaa työeläkkeitä ja pienentää työeläkemaksuja. Eläkerahastojen paisuttaminen ei ole mikään itseisarvo. Työssä olevien määrän vähentymisen ja sijoitustuottojen epävarmuuden takia näin ei kuitenkaan välttämättä käy, ja meidän on kehitettävä eläkejärjestelmää varovaisuusperiaatteella, jotta myös tulevat eläkevastuut voidaan turvata. Toivon kuitenkin, että valiokuntakäsittelyssä arvioidaan tämä rahastojen tilanne erittäin tarkasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tarvitsisimme kuitenkin uudenlaista, reilumpaa indeksiä, työeläkeindeksiä, jossa pienet työeläkkeet kasvaisivat nopeammin kuin suuret. Eläkkeensaajien Keskusliiton hahmottelema työeläkkeiden indeksimalli on mielenkiintoinen aloite. EKL:n ehdotuksessa tuloeroja kaventava työeläkkeiden indeksikorotusmalli koostuu kiinteästä prosenttitarkistuksesta ja sen päälle tulevasta kiinteästä euromääräisestä osasta. Osittain europerusteinen korotusmalli hyödyttäisi pieniä työeläkkeitä saavia enemmän kuin pelkkä prosenttikorotuslinja, joka hyödyttää eniten kaikista suurituloisimpia. EKL:n esitys ei heidän oman arvionsa mukaan myöskään vaarantaisi työeläkejärjestelmän kestävyyttä ja tulevien eläkkeiden rahoitusta, joten sitä on tutkittava tarkoin.

Arvoisa puhemies! Toivon todella, että eduskunnasta löytyy jaettu tahtotila vähentää ja poistaa eläkeläisköyhyyttä. Ainakin tänään tässä salissa se tahtotila on ilmentynyt, mutta tarvitaan myös toimia. Valitettavasti nykyhallitus on leikannut kansaneläkkeitä ja muutenkin heikentänyt pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa, mikä ei kyllä ole tämän linjan mukaista, mutta toivottavasti sävel nyt muuttuu. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä pohditaan keinoja vähentää eläkeläisköyhyyttä, rakentaa vakaata eläkejärjestelmää ja kehittää työeläkeindeksiä nykyistä reilummaksi pienten työeläkkeiden kannalta.

18.38 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Mietin tässä, mihin väliin laitan. Kun meillä on täällä ollut nuoren polven puheenvuoroja ja sitten meillä on ollut vähän, voi sanoa, vanhemman polven puheenvuoroja, niin mietin, että olen varmaan siellä keskellä, kun on parikymmentä vuotta tuonne eläkeikään vielä jäljellä. Samoin kuin täällä muutama muukin on miettinyt, kyllä sitä aina pohtii, pääseekö sitä eläkkeelle vai miten sitä tulee käymään. Mutta toivottavasti me pystymme tekemään semmoista politiikkaa, että meillä jokaisella on mahdollisuus kohtuulliseen eläkkeeseen silloin, kun sitten siihen pääsee.

Ensinnäkin kiitoksia kansalaisaloitteen tekijöille. Olette nostaneet aloitteella eläkeläisten asiat vahvasti esille. Enpä muista, milloin olisi näin paljon puhuttu eläkeläisten toimeentulosta ja eläkkeiden muodostumisesta. En usko, että meistä monikaan olisi ilman tätä keskustelua päässyt perehtymään siihen, millä tavalla meidän eläkejärjestelmä toimii.

Voisi sanoa, että keskustelu eläkkeistä ja niiden määräytymisestä on meidän jokaisen asia, niin nuoren kuin vanhempaan ikään ehtineen. Selvää on, että eläkeläiset ovat eläkkeensä ansainneet, elämänsä ansiotyötä tehneet. Moni eläkkeellä olevista on aloittanut, voi sanoa, työpolkunsu jo varhain, osa suoraan kansakoulusta juuri murrosikänsä päässeenä tai sen juuri ohittaneena. Monella ei siihen aikaan mitään eläkettä kertynyt, ja siltä osin sitä ei näy siellä rahastoissakaan. Me tulevat eläkeläiset voimme olla kiitollisia siitä työstä, jolla Suomi on tullut siksi Suomeksi, jonka me tänä päivänä jokainen arkipäivä kohtaamme.

Kysymykseen siitä, minkälaisessa roolissa meidän eläkeläiset ovat, voi sanoa, että eläkeläiset ovat monella tapaa kansantulon kasvattajia, kuten aloitteen tekijät ovat todenneet: voimavaroja. Voimme nähdä eläkeläiset kuluttajina, vapaaehtoistyön tekijöinä, omaishoitajina ja lastenlapsien hoitoapuna. Juuri siksi kansalaisaloitteen käsittelyssä ei tule tehdä vastakkainasettelua nuorten ja vanhojen välillä. Meidän tehtävämme on pohtia, millä me pystymme luomaan keskustelupohjan ja analyysipohjan, jossa me takaamme sukupolvien välisen tasapuolisen kohtelun ja myös eläkejärjestelmän kestävyyspitkällä aikajänteellä.

Kokoomuksessa olemme nähneet hyvin tärkeänä eläkeläisten asiat ja varsinkin ostovoiman vahvistamisen. Haluamme, että jokainen tulee eläkkeellä toimeen. Olemme osaltamme keskittyneet myös niihin keinoihin, jotka ovat olleet kohtuullisenkin nopeasti toimeen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

pantavissa poliittisessa päätöksenteossa. Hallitus on esimerkiksi kiinnittänyt huomiota eläkeläisten verotukseen. Juuri tänä vuonna on hallitus keventänyt runsaat 100 miljoonaa euroa eläkeläisten verotusta ja samoin aiemmin korottanut takuueläkettä. Lisäksi takuueläkettä tullaan korottamaan uudelleen vuonna 2018, jolloin voidaan sanoa, että se on osaltansa hallitukselta tuleva ratkaisu eläkeläisköyhyyteen. Voidaan tietenkin sanoa, että tämäkään ei varmasti riitä, koska kuten täällä useissa puheenvuoroissa on tuotu esille, eläkeläisiin kohdistuvat monilla lääkekulut, joita on nostettu. Se on ihan selvää, siitä ei päästä mihinkään. Mutta toisaalta meillä on myöskin kuntatasolla olevat maksut, joihin me, jokainen kuntapäätätjä, voimme olla vaikuttamassa. Tulevassa maakuntauudistuksessa ja myös tulevaisuudessa on tärkeää, että myöskin eläkeläiset eri tuloluokissa pystyvät käyttämään palveluita ja osallistumaan aktiivisesti erilaisiin kuntienkin järjestämiin vapaa-ajan toimintoihin.

Entäs sitten eläkkeet ja niiden kehittyminen? Myöskin nykyinen eläkeindeksi on osaltansa hyvä. Se seuraa hyvinkin vahvasti ostovoiman kehittymistä, vaikkakaan se ei katso niinkään vahvasti sitä, millä tavalla palkkataso tulee. Käytännössä ostovoima tulee turvattuun kohtuullisen hyvin nykyisessä eläkeindeksin laskentamallissa.

Yksi asia, joka on syytä tässäkin istunnossa nostaa esille: Kun tuossa parisen vuotta sitten työeläkeindeksejä leikattiin, niin selvää on, että tätä ei tule tehdä uudestaan. Tulee antaa jatkossa täysimääräisesti ne eläkeindeksien korotukset, jotka meidän työeläkettä ansaitseville kuuluvatkin.

Toisaalta, jos me ottaisimme käyttöön aloitteen mukaisen korjauksen indekseihin, mihin se johtaisi? Jo tänä päivänä sukupolvien välillä on epäreilu tilanne: eläkkeen tuotto vuonna 1945 syntyneillä on 5 prosenttia, kun se 95 syntyneillä on 2,2 prosenttia. Jos hyväksyisimme aloitteen, niin voisimme todeta, että sukupolvien välinen kuilu [Puhemies koputtaa] kasvaisi entisestään.

Selvää on, että eläkeyhtiöiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta tulee lisätä ja tulee tehdä selvitys siitä, millä tavalla voisimme saada eläkeläiset mukaan eläkeyhtiöiden hallintoneuvostoihin.

Kiitoksia aloitteen tekijöille ja tästä erinomaisesta, hyvästä keskustelusta. Tästä on hyvää jatkaa, ja toivoakseni saamme erinomaisen, analyyttisen käsittelyn myöskin valiokunnassa.

18.43 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Olen täyttänyt 65, ja tässä asiassa minun ei tarvitse ketään mielistellä.

On hyvä asia, että tämä aloite on nyt nostanut esille pienituloiset eläkeläiset, sen, että aivan liian moni eläkeläisistä joutuu sinnittelemään aivan liian pienillä tuloilla, miettimään esimerkiksi, ostaako kunnollista ruokaa vai lääkkeitä. Mutta kuten monet kollegat ovat jo todenneet, pienituloisten eläkeläisten asiaa tällä aloitteella ei lainkaan auteta. Toivottavasti nyt tässä keskustelussa esille tuodut asiat ja myös SDP:n hiljattain pitämän puoluekokouksen kannanotto siitä, että pitää laatia toimintaohjelma eläkeläisköyhyyden voittamiseksi, nyt saavat tuulta purjeisiinsa.

Kuten jo moni on todennut, tämä aloite hyödyttäisi kaikkein eniten suurituloisimpia ja se tyhjentäisi eläkerahastot suurin piirtein siinä vaiheessa, kun oma ikäpolveni ja meitä vanhemmat ovat haudassa. Nuoremmat joutuisivat joko pärjäämään vanhuutensa ilman eläkettä tai sitten maksamaan vieläkin suurempia eläkemaksuja kuin nyt. Tässä keskustelussahan esimerkiksi edustaja Eloranta jo toi esille sen, että suunnilleen oma ikäpolveni eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

siinä vuoden 50 paikkeilla syntyneet tulevat keskimäärin saamaan eläkkeinä noin kolminkertaisen rahan verrattuna siihen, mitä olemme työkämme aikana maksaneet eläkkeitä, mutta nykylainsäädännön mukaan nykyisten kolme—nelikymppisten ikäluokat tulevat saamaan eläkkeinä noin kaksinkertaisen määrän verrattuna maksamiinsa eläkemaksuihin. Jos tämä aloite toteutuisi, tämä ero kärjistyisi vielä entisestään.

Yksi asia, jota tässä keskustelussa ei ole lainkaan mainittu, on se, että sen jälkeen, kun Suomen työeläkejärjestelmä pantiin alulle ja luotiin se alkuperäinen malli, eliniänodote on kasvanut voimakkaasti. On sinänsä tietysti helppoa pyrkiä hankkimaan kannatusta eläkeläisiltä kertomalla, että eläkeläisiä on petetty, kun eläkeindeksi on muutettu vuosien varrella epäedullisemmaksi. Mutta se, mitä me olemme saaneet, mitä ei silloin aikoinaan 60—70-luvuilla lainkaan luvattu mutta minkä me olemme saaneet, on pitempi elämä. Miesten eliniänodote nyt on lähes 20 vuotta pitempi kuin se oli 60-luvulla ja naistenkin reilusti yli 10 vuotta pitempi, ja minusta se on oikein hyvä diili. Minä ainakin pidän hyvänä asiana siitä, että keskimäärin elämme pidempään, vaikka sitten eläkeindeksi ei olisikaan yhtä antelias kuin silloin alun perin laskettiin, mihin olisi mahdollisuus.

Eli kaiken kaikkiaan toivoisin, että eläkekeskustelussa myös me vähän jo iäkkäämmät muistaisimme sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden. Esimerkiksi edustaja Joonas Räsänen puheenvuoroon voin yhtyä suurin piirtein kokonaan, samaten olin hyvin ilahtunut siitä, kun edustaja Niilo Keränen totesi, että suomalaisen ajatteluun on kuulunut, että me pyrimme siihen, että lapsille ja lastenlapsille taataan parempi elämä kuin mitä me olemme itse saaneet. Tämän pitäisi olla myöskin eläkekeskustelun johtotähti.

18.48 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Vielä kerran lämpimät kiitokset siitä, että tämä aloite on tehty. Se todella ansaitsee perusteellisen käsittelyn, ja uskon, että valiokunta, ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunta ja mahdollisesti muutkin, jotka tätä käsittelevät, näin myös tekevät. Asia on äärettömän tärkeä.

Historiasta hieman voidaan muistella: 60-luvulla, kun työeläkejärjestelmä luotiin, oli 100 prosentin palkkasidonnaisuus indeksissä, ja sitten 70-luvulla menttiin 50—50-tasoon ja 90-luvulla ja 2000-luvun alussa vaiheittain sitten pysyvästi 80—20-tasoon, eli palkkojen osuus vain 20 prosenttia. Voidaan tietysti sanoa, että eläke on siirrettyä palkanmaksua, ja siinä suhteessa olisi loogisesti peruste sille, että se seuraisi palkkakehitystä. Mutta 70-luvulla todettiin, että se johtaa aivan mahdottomiin, kun eläke nousi paljon nopeammin kuin palkat. Ja tässä tilanteessa nyt ollaan. Aloitteen alullepanija oli silloin täällä eduskunnassa, ja nyt hän ajaa sitten sitä paluuta sinne 60-luvulle. Joskus on hyvä tietysti katsoa sinne taaksepäin.

Tästä asiastahan olen itsekin varmaan sekä lainmuutosten yhteydessä että erilaisina ponnaisina äänestänyt kymmenisen kertaa täällä eduskunnassa tämän kolmisenkymmenen vuoden aikana ja aina tietysti hävinnyt, ja edustaja Gustafsson on ollut minun kanssani samaa mieltä, eläkeläisten puolella, mutta nyt ollaan tässä tilanteessa. Kun te olette olleet hallituksessa, niin ette ole korjanneet, ja nyt, kun perussuomalaiset ovat hallituksessa, asia ei ole hallitusohjelmassa, ja uskon, että kun hallitusohjelmassa ei tätä ole, niin ei tätä nyt tällä kaudella varmaan hallitus toteuta, mutta toivo onkin pantava sitten seuraavaan hallitukseen, jossa jopa saattavat sosiaalidemokraatit olla mukana. Siksi erityisen suurella mielenkiinnolla olen kuunnellut sosiaalidemokraattien puheita tästä aloitteesta ja ihmetellyt vähän sitä, että irtisanoutumisia on ollut johtavassa määrin. Mutta odotellaan sinne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Toisaalta lohdutan eläkeläisiä sillä, että nyt, kun elämme kiky-sopimuksen aikaa, palkat eivät tällä hetkellä nouse, päinvastoin ne jopa vähän saattavat alentua — mutta hinnat nousevat, eli nykyinen indeksi 80—20 onkin eläkeläisille edullisempi kuin olisi tämä puhdas palkkaindeksi, jota aloitteessa valitettavasti esitetään. Siihen ei varmasti kukaan ole menossa, ei edes edustaja Gustafsson. Häinkin puhui, että 10 prosenttiyksikön vuosivauhtia mentäisiin 50—50:een, ja minustakin se olisi hyvä, harkinnanarvoinen. [Jukka Gustafsson: Ja siitä eteenpäin sitten!] — No, silloin on tietysti mahdollista katsoa kolmen neljän vuoden kuluttua, missä tilanteessa ollaan ja mikä on rahastojen määrä, onko tullut pörssiromahdus, joka olisi vienyt eläkeyhtiöiltä pääomat pakkaselle tai ainakin hyvin suureksi osaksi. Esimerkiksi presidentti Trump voi saada aikaan jotakin sellaista, mikä näkyy osakekurssissa hyvinkin voimakkaasti, ja eläkeyhtiöt ovat silloin aika suurissa vaikeuksissa, niin kuin olivat 2008—2009, jolloin käsitelimme niiden vakavaraisuussäädöstenkin lieventämistä, koska arvot menivät niinkin alas, että nämä rajat tulivat vastaan.

Se, onko eläkeyhtiöillä ja eri eläkerahastoilla varaa maksaa tämä kovempi, korkeampi indeksi, paremman indeksin mukainen eläke, on mielenkiintoinen kysymys, ja siitä on kahdenlaisia ajatuksia. Eläkejärjestelmän puolelta tulee täystyrmäys: ei ole varaa. Ja sitten aloitteentekijät ja monet muut sanovat, että on varaa. Tämä on se tärkeä asia, joka pitäisi pystyä ratkaisemaan: onko siihen varaa vai ei? Jos siihen on varaa, niin minusta eläkkeitä kannattaisi nostaa, näitä pieniä eläkkeitä erityisesti, koska ne menevät kulutukseen, parantavat työllisyyttä, tuovat verotuloja, koska ne ovat verotettavaa tuloa. Niin eläkeyhtiöistä tulisi rahoja, jotka tulisivat verotuksen kautta yhteiskunnan käyttöön, ja se olisi ihan tervettä näin, ja se voisi lisätä työllisyyttä. Mutta tämä on riidanalainen asia, enkä pysty sitä itse ratkaisemaan.

Ongelma tässä on se, mikä täällä on tullut esille, että tämä aloite ei paranna kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten tilannetta. Eli hallituksen, nykyisen hallituksen, ohjelma perussuomalaisten vaatimuksesta sisältää takuueläkkeen korottamisen kaksi kertaa — kerran on tehty, ja toinen on tulossa, ja se on äärettömän tärkeää.

Toinen eläkeläisille tavattoman tärkeä asia on se, että tämä hallitus ensi kerran pitkiin aikoihin parantaa kuntataloutta, eiliset tiedot kertovat siitä, ja kuntien peruspalvelut ovat eläkeläisille kaikkein tärkeimpiä. Ja kun niiden rahoitus on kunnossa, niin eläkeläisillä on turva saada palveluja: terveys-, sosiaali- ja vanhuspalveluja. Tämä on nyt kunnossa. Tätä ei ollut viime vaalikaudella, jolloin ei myöskään takuueläkettä eikä kansaneläkettä nostettu kertaakaan. Eli nyt ollaan oikealla tiellä tämän hallituksen aikana: parannetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien, pienten eläkkeitten varassa elävien asemaa.

Tehdäänkö sitten indeksille jotakin? Niin kuin totesin, se ei ole hallitusohjelmassa — perussuomalaiset olisivat varmaan sen sinne halunneet, mutta kun muut puolueet eivät olleet innostuneita, niin sitä ei siellä ole. Se on tällainen kompromissi, tällä kaudella tähän ei varmaan muutosta tule. Mutta toivo on siis kahden ja puolen vuoden päässä, että silloin sitten mahdollisesti sosiaalidemokraattien, jos he tätä esitystä pitävät todella arvokkaana, toimesta tämä hoidetaan.

Jos mentäisiin tähän aloitteen mukaiseen malliin, indeksiin, niin se suosisi kyllä todella hyvätuloisia. Jos indeksi nostaisi 3 prosenttia, se nostaisi 5 000 euron kuukausieläkettä sataviisikymppiä kuukaudessa, josta veroa menisi ehkä kuusikymppiä ja tulisi yhdeksänkymppiä kuukaudessa käteen. 1 500 euron eläkkeeseen 3 prosenttia toisi 45 euroa ja käteen ehkä 30 euroa suunnilleen. Eli käteenjäävä eläke-ero kasvaisi 60 euroa suurten eläkkeitten saajien eduksi. Ei tällaistaakaan mallia voi pitää hyvänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Eli me tarvitsemme eläkejärjestelmään uudistuksen, ja minusta se pitäisi tehdä, ja tehdä sellainen malli, joka nostaa nämä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat mutta ei kohtuuttomasti suosi kaikkein suurituloisimpia eläkeläisiä ja kasvata eläke-eroja, niin kuin tämä valitettavasti tekee.

Odotan siis seuraavalta hallitukselta toimenpiteitä, mutta nykyinen sitä ei varmaan tee. Samalla vielä kysyn ja peräänkuulutan, erityisesti kysyn edustaja Gustafssonilta: oletteko sitä mieltä, että tällainen uudistus pitäisi valmistella kolmikantaisesti, ja mikä on SAK:n ja EK:n kanta tähän asiaan?

18.57 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Haluan minäkin heti alkuunsa kiittää aloitteen tekijöitä erittäin tärkeän asian nostamisesta keskusteluun. Eläkeläisten toimeentulossa on korjattavaa, se meidän on jokaisen myönnettävä. Samaan hengenvetoon on myös todettava, että asia ei ole yksiselitteinen, niin kuin täällä salissa on tänään monessa puheenvuorossa todistettu. Tätä keskustelua kannattaa nyt käydä perinpohjaisesti ja sen myötä hakea parhaat täsmätoimet etenkin pienituloisten eläkeläisten aseman parantamiseen. Uskon, että pystymme etenemään tässä vaarantamatta tulevien polvien eläkkeitä ja ajatellen voimakkaasti tämän aloitteen allekirjoittajien tahtotilaa.

Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan työeläkkeiden kokonaisuudesta, lähtökohtana on aina toisaalta työuran ansiotasoon sidottu toimeentulo ja sen ostovoima. Toinen lähtökohta on eläkevarallisuuden riittävyys eli kaiken kaikkiaan se, että riittävät eläkkeet pitää pystyä maksamaan nyt ja tulevaisuudessa. Vastaus tähän on ollut työeläkkeiden sitominen palkka- ja ostovoimaindeksiin.

Sitten kun mennään ihan sinne arjen tasolle, josta me edustajat haemme palautetta tähän työhömmee, niin huomaamme kovin nopeasti, että aivan pienimmät työeläkkeet eivät riitä edes elämiseen. Nyt eläkkeellä olevat sukupolvet ovat tottuneet pärjäämään omillaan, eivätkä he ole pyytämässä apua toimeentuloonsa, vaikka olisi aito tarvekin siihen. Tästä seuraa niitä tilanteita, joissa aletaan tinkimään ravinnosta tai lääkkeistä. Paitsi että nämä tarinat ovat riipaisevaa kuultavaa tuolla turuilla ja toreilla, niin yhteiskunnallisesti nämä tilanteet ovat erittäin kohtuuttomia, koska ne johtavat kunnon, voinnin ja toimintakyvyn heikkenemiseen. Meidän on aivan turha puhua ennaltaehkäisevistä palveluista tai siitä, että ikäihmisten pitäisi pystyä asumaan kotonaan pidempään, jos nämä keskeiset mainitsemani perusasiat eivät ole edes kunnossa.

Työeläkejärjestelmämme perustuu ajatukseen, että eläkeajan hyvinvointi rakentuu työn tekemisestä ja työeläke perustuu ansaittuun palkkaan kaikille yhdenvertaisesti samojen periaatteiden mukaan. Tästä on eläkejärjestelmän kestävyys ja hyväksyttävyyden suhteen pidettävä kiinni. Samalla vaikeutuu kuitenkin pienituloisten työeläkeläisten eläkkeiden korottaminen, kun korotukset pitäisi tehdä kaikkiin tuloluokkiin ja silloin euromääräinen vaikutus on suurempi näissä suuremmissa eläkkeissä. Tietysti samalla nämä korotukset tulevat kokonaisuudessaan varsin kalliiksi.

Arvoisa herra puhemies! Kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten toimeentulon kannalta on tärkeää, että pystyisimme korottamaan takuueläkkeiden ja kansaneläkkeiden tasoa. Työeläkkeiden puolella korottamisen tarvetta on myös, kuten totesin jo aikaisemmin puheenvuorossani. Joutuvat sielläkin ihmiset miettimään, ottavatko tänään lääkkeet vai nauttivatko riittävän ravinnon. Väittäisin, että kokonaisuuden kannalta vieläkin tärkeämpää on katsoa myös useiden palvelumaksujen ja eri etuuksien tasoa. Näistä löytyy eläkeläisten tilanteeseen yksinkertaisempia ratkaisuja kuin eläkkeiden korotuksista. On erittäin valitetta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

vaa, että hallitus on tällä vaalikaudella edennyt eläkeläisten toimeentuloa heikentävään suuntaan muun muassa asiakasmaksuja korottamalla. Mutta rehellisyyden nimissä samaan hengenvetoon: jokaisella puolueella on peiliin katsomisen paikka, kun eläkeläisten toimeentulo-ongelmista puhumme. [Toimi Kankaanniemi: Toisilla enemmän, toisilla vähemmän!]

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tarvitsemme keinoja, jotka parantavat erityisesti kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten asemaa. Tässä tulee katsoa kaikki kokonaisuuden osaset, ja merkittävä painopiste tulee olla muun muassa palvelumaksujen pohdinnassa, kun tarvitsemme vaikuttavuudeltaan tehokkaita keinoja. Myös eläkkeiden korottamista tulee vakavasti pohtia, enkä sinänsä sulkisi pois tässä yhteydessä indeksien maltillista tarkastelua. Tästä kaikesta valmisteluvastuu jää tämän lähetekeskustelun jälkeen sosiaali- ja terveystieteiden osastolle. Odotan valiokunnan käsittelyn jälkeen vielä tarkastelua luvuista liittyen muun muassa eläkerahastojen riittävyys, tuottoennusteisiin, summia ja laskelmia pienten eläkkeiden korotusten vaikutuksista eläkeläisten elämään ja kokonaistalouteen, kustannuksia mahdollisten palvelumaksujen ja verohuojennusten suhteen ja aloitteen henkeen sopien uskallan myös odottaa valmistelusta lukuja esimerkiksi 70—30-indeksin hintalapusta.

Aloitteen 85 000 allekirjoittajaa ja eläkeläiset ovat ansainneet kansalaisaloitteen arvokkaan käsittelyn. Oma puolueeni on vaatinut eläkeläisköyhyyden toimenpideohjelmää — ohjelma hyvä mutta toimenpiteet vielä parempi.

19.03 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on palvelus sen myötä, että eläkejärjestelmäämme ja sen rakennetta on varmasti nyt viime aikoina käsitelty paljon enemmän ja syvällisemmin kuin pitkiin pitkiin aikoihin. Ja voi sanoa, että tämä keskustelu on kyllä herättänyt kaikkien kansalaispiirien kiinnostuksen. Tähän ovat yhtä lailla osallistuneet jo eläkkeellä olevat, työelämässä olevat kuin myöskin sitten nuoret, joitten eläkeikä on vielä kaukana. Samoin myös eläkeläisköyhyys ja sen ratkaisujen etsiminen on keskeistä.

Suomalaisen eläkejärjestelmän vahvuus on siinä, että me olemme pystyneet tekemään yli sukupolvien välisen sopimuksen eli sen, että jokainen sukupolvi vuorollaan maksaa ei pelkästään vain niitä omia eläkkeitä vaan myöskin niitten eläkkeitä, jotka ovat jo eläkkeellä. Tämä tarkoittaa, että järjestelmämme on niin sanotusti osittain rahastoiva. Kun olin Euroopan parlamentissa meppinä, niin meillä oli työllisyys- ja sosiaaliasioitten valiokunnassa erinomainen mahdollisuus tarkastella eri maiden eläkejärjestelmiä, ja täytyy todeta, että pohjoismaiset järjestelmät, Saksa, Itävalta, Hollanti ovat kaikki vähän omantyyppisiä mutta ovat kuitenkin sellaisia, joissa voimme nähdä, että rahat tulevat riittämään myöskin tulevaisuuden eläkeläisille. Sen sijaan monet itäisen Euroopan järjestelmät ja Etelä-Euroopan järjestelmät ovat kyllä, voisi sanoa, todella huolestuttavan heikkoja, ja en yhtään ihmettele niitä voimistuneita äänenpainoja Euroopassa, joista monet ovat sitä mieltä, että myöskin nämä eläkejärjestelmät tulisi saattaa EU:n säännösten piiriin ja meillä tulisi olla ehkä jonkinlaisia yhteisiä EU-eläkejärjestelmiä.

Suomalaisen järjestelmän vahvuus on myöskin se, että meillä tämä meidän eläkejärjestelmämme on lainsäädännöllä siirretty pois meidän politiikkojen kynsistä. Sanon tämän sen tähden, että esimerkiksi Unkarissa tapahtui tässä jokunen aika sitten niin, että kun valtion kassan pohja alkoi hämöttää, niin eläkevarat, joita ihmiset olivat säästäneet, otettiin valtion budjetin katteeksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Tämä meidän osittain rahastoiva eläkejärjestelmä tarkoittaa sitä, että meillä on tulevaisuudessakin riittävät varat eläkkeitten maksuun, vaikka huoltosuhde heikkenee. Nyt eläkevarallisuutta on rahastoitu eri kohteisiin se 181 miljardia euroa. Se kuulostaa todellakin äärimmäisen suurelta summalta rahaa. Tämä varallisuus ja toisaalta sen tuotot juuri muodostavat sen puskurin, jolla pystytään paitsi huolehtimaan näistä nykyisistä eläkemenoista myöskin varautumaan tulevaisuuden eläkemenoihin. Eläkemenot ovat tällä hetkellä nyt suuret, ja niitä maksetaan niistä rahastoista enemmän ulos kuin sisään, koska tällä hetkellä suuret ikäluokat ovat jääneet ja ovat jäämässä eläkkeelle. Kuitenkin tuo 181 miljardia rahasummana on 25 prosenttia tällä hetkellä Suomessa elävien ihmisten kaikista eläkevastuista. Eli tällä hetkellä Suomessa elävien ihmisten eläkevastuut ovat noin 700 miljardia euroa, ja tämä on hyvä pitää mielessä, kun mietitään sitä, onko se 181 miljardia suuri vai pieni raha. Eli kun eurooppalaisia eläkejärjestelmiä on tarkasteltu, niin on todettu, että juuri tuo noin 25 prosentin raja on se, joka jotakuinkin takaa sen, että tulevaisuudessa myös sitten tulevaisuuden eläkeläisillä, tämän päivän nuorilla, on ne omat eläkkeensä.

Eläkemenot todellakin tällä hetkellä ovat korkealla tasolla. Me maksamme palkkasummasta eläkemaksuja keskimäärin noin 24 prosenttia, kun 70-luvulla työelämässä olleet ovat maksaneet niitä noin seitsemisen prosenttia. Epäoikeudenmukaisuuden kokemukselle on siinä mielessä toki taustaa, että 40-luvulla syntyneet saavat näille omille maksamilleen eläkemaksuille noin 5 prosentin reaalikoron, kun sitten 70-luvulla syntyneet saavat eläkemaksuille vain parin prosentin tuoton. Mutta on tärkeää ymmärtää se, että kaikki sukupolvet saavat kuitenkin suuremman eläkkeen kuin mitä he ovat maksaneet niitä eläkemaksuja sinne sisälle. Tämän on mahdollistanut se, että jatkuvasti ansiotaso on kuitenkin noussut ja myöskin sitten juuri näitten eläkerahastojen niin sanotusti korkoa korolle kasvava tuotto.

Joskus kuulee tuolla torilla puhuttavan siitä, että pitäisi saada edes ne omat maksut takaisin. Se olisi kyllä järkyttävää, jos me saisimme pelkästään ne omat maksamamme maksut eläkkeenä takaisin. Kukaan ei eläisi sillä eläkkeellä. Ja sen tähden, kun me puhumme tästä eläkejärjestelmästä, meidän on kuitenkin hyvä ymmärtää, että vaikka tässä meidän järjestelmässämme on varmasti viilattavia asioita, niin tämä on kuitenkin, kun kansainvälisesti verrataan ja verrataan eurooppalaisesti, yksi kestävimpiä ja parhaiten suunniteltuja eläkejärjestelmiä.

Sitten tähän aloitteeseen. Aloitteen mukaan jos me nyt toimisimme, niin se tarkoittaisi sitä, niin kuin täällä useampi kollega on jo todennut, että eläkeläisten keskinäiset tuloerot tulisivat kasvamaan varsin reippaasti ja suurimpien eläkkeitten saajat hyötyisivät paljon. Sen sijaan kaikkein pienituloisimmat, takuueläkkeen ja kansaneläkkeen varassa olevat, eivät tästä mitään hyödy. Mutta on äärimmäisen tärkeää, että tässä keskustelussa ja sen pontimena lähdetään miettimään, millä tavalla sitten tätä todella, voisi sanoa, riipaisevaa eläkeläisköyhyyttä voidaan Suomessa estää ja millä tavalla niitten ihmisten elämäntilannetta parantaa, jotka ovat siinä tilanteessa, että joutuvat miettimään, että lääkkeitä vai ko leipää.

Ensinnäkin kansaneläkkeen tasoa tulisi nostaa ja myöskin takuueläkkeen tasoa. Ja tässä voi sanoa, että KD on tällä kaudella myös tehnyt esityksiä siitä. Hallitus on nostanut takuueläkettä, mutta me katsomme, että nimenomaan tätä takuueläkettä olisi tullut nostaa vielä enemmän kuin mitä hallituksen esitykset ovat olleet, koska sillä tavoin me voisimme niitä kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevia eläkeläisiä auttaa.

Myöskin sitten pienimpien eläketulojen verotusta voitaisiin keventää. Olisi pohdittava sitä, että kun ansioindeksin taustalla on tämmöinen niin sanottu ostokori, niin tulisiko se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

muuttaa enemmän sellaiseksi, että se tosiasiassa vastaa sitä keskimääräistä eläkeläisten kulutustottumusta. Muistelen, että ainakin aikaisempina vuosina keskusteltiin siitä, mikä osuus alkoholilla ja tupakalla on niissä ostokoreissa, kun kuitenkin, voisi sanoa, keskimääräisesti eläkeläisten menot ovat niitä asumismenoja, liikkumismenoja, ne liittyvät lääkkeisiin, sairaanhoitoon, tämäntyyppisiin kuluihin, ja niitten kulujen painotus tällaisessa taustalla olevassa indeksissä tulisi olla sitten suurempi.

Ja tietysti me pitäisimme hyvää huolta näistä julkisista palveluista, emme päästä niitä rapautumaan. Sitä kautta me voimme myöskin auttaa ihmisiä, jotka joutuvat käyttämään esimerkiksi terveydenhuollon palveluita paljon. Siksi näin opposition näkökulmasta huolestuttavat nämä sote-suunnitelmat, mitä hallituksessa on: pystymmekö me todellakin sitä kautta takaamaan, että me saamme tasalaatuisia palveluita ympäri Suomea ja että myöskin sitten nämä asiakasmaksut pitkällä tähtäimellä pysyvät kohtuullisella tasolla?

Tietysti täytyy muistaa se, että kun valiokunta tätä aloitetta käy läpi ja pohtii niitä keinoja, millä tavalla eläkeläisköyhyyttä voitaisiin helpottaa ja millä tavalla näitä asioita parantaa, niin tässä välttäisimme sitä keskustelua, että vanhat ja nuoret asetetaan jollakin tavoin vastakkain. Minusta tämän kansalaisaloitteen paras puoli on se, että me olemme todellakin lähteneet miettimään sitä, miten tämmöinen ylisukupolvinen vastuu meillä täällä Suomessa jakautuu ja miten me pidämme hyvää huolta tämän päivän eläkkeellä olevista ihmisistä, mutta myöskin muistamme sen, että tulevaisuuden yhä pienemmät ikäluokat myöskin ovat omat eläkkeensä ansainneet ja myöskin niistä tulee pitää huolta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä kansalaisaloite saa vastaavanlaisen käsittelyn täällä eduskunnassa kuin kansalaisaloitteiden tulee saadakin ja että valiokunnassa tehdään hyvä, perinpohjainen asiantuntijakuuleminen.

19.13 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ihan ensin minäkin haluan kiittää aloitteen tekijöitä tästä aloitteesta. Se on tuonut meille nyt keskusteluun eläkeläisten toimeentulon ja siihen liittyvät ongelmat ja erityisesti kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten syvän huolen ja eläkeläisköyhyyden. Toisekseen se on myös saanut monet meistä kansanedustajista, itseni mukaan lukien, tutustumaan meidän nykyiseen eläkejärjestelmään, joka ei välttämättä ole ollut kaikille aivan tuttu.

On selvää, että eläkkeellä pitää pystyä tulemaan toimeen ja kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten tilannetta pitää parantaa. Hyvät asumisen ja terveydenhuollon palvelut pitää turvata kaikille eläkeläisille. Eläkejärjestelmän pitää olla tasa-arvoinen ja reilu niin sukupuolten kuin sukupolvien näkökulmasta. Tämän vuoksi kansalaisaloitetta työeläkeindeksin sitomisesta palkkoihin ei pidä hyväksyä. Vaikka kansalaisaloitteen tavoitteet ovat hyvät, eläkeläisten tulotason turvaaminen ja eläkeläisköyhyyden ehkäiseminen, esitetty keino on kuitenkin huono.

Työeläkkeiden sitominen palkkoihin ei parantaisi kaikkein pienituloisimpien kansaneläkkeellä ja takuueläkkeellä elävien eläkeläisten tilannetta. He, jotka eniten kamppailevat toimeentulon kanssa, eivät saa mitään lisää. Eniten aloitteesta hyötyvät ne, joiden eläkepussi on suurin. Aloitteen hyväksyminen siis kasvattaisi eläkeläisten välisiä tuloeroja, kun me haluamme päinvastoin kaventaa niitä. Myös sukupuolten väliset erot levenisivät. Naisen euro on pienempi kuin miesten myös eläkkeissä. Köyhyys kasautuu minimieläkkeen varassa eläville ikääntyneille naisille, jotka eivät tästä aloitteesta hyödy. Sen sijaan isoista työeläkkeistä ja siten myös niiden korottamisesta nauttivat useimmin miehet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite ei turvaisi eläkkeitä suhdanteiden vaihtelulta. Palkkoihin perustuva eläke voisi jopa pienentyä, jos palkat kohoavat hitaammin kuin hinnat. Näin on käynyt nykyaikana aikana. Myös eläkejärjestelmän kestävyys olisi koetuksella. Menojen kasvaessa työeläkemaksua pitäisi korottaa 6 prosenttiyksiköllä, jos rahastot halutaan pitää tasapainossa. Jos taas uudistus rahoitetaan eläkerahoitusta olevilla varoilla, ne kuivuisivat kokoon muutamassa vuosikymmenessä.

Kun eläkejärjestelmämme luotiin 1960-luvulla, työntekijöitä oli kahdeksan kertaa enemmän kuin eläkeläisiä. Tänä päivänä työntekijöitä on enää kolme kertaa eläkeläisiä enemmän. Yhä pienemmän työssä käyvien joukon on rahoitettava yhä suurenevan eläkeläisjoukon toimeentulo, sillä niinhän järjestelmä toimii. Nykyisten eläkeläisten eläkkeet rahoitamme me, tämän hetken työssäkäyvät. Mutta me teemme sen kyllä ihan mielellämme. Tulevaisuudessa eläkejärjestelmän rahoitus makaa kuitenkin yhä pienenevien ikäluokkien harteilla. Järjestelmän kestävyyttä koetellaan, ja kansalaisaloitteessa ehdotettu muutos pahentaisi tilannetta entisestään. Me vihreät haluamme tehdä politiikkaa, joka on reilua myös tulevien sukupolvien näkökulmasta. Tämän kansalaisaloitteen hyväksyminen ei olisi sitä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen hylkääminen ei tarkoita sitä, että olisimme hylänneet myös pienituloiset eläkeläiset. Päinvastoin, meidän mielestämme hallituksen pienituloisiin eläkeläisiin kohdistamat leikkaukset eivät ole kohtuullisia eivätkä oikein. Me haluamme varmistaa, ettei eläkeläisköyhyys lisäänty. Vastustimme hallituksen päätöstä jättää kansaneläkeindeksi ja teimme syksyllä 2015 välikysymyksen eläkeläisiin kohdistuneista leikkauksista. Sillä saimme hallituksen perumaan aikeensa lakkauttaa eläkeläisten asumistuki. Vaihtoehtobudjetissamme ehdotimme, että kilpailukyypaketin veronkevennykset olisi kohdistettu voimakkaimmin pienituloisiin. Vaadimme, että hallituksen päättämät epäinhimilliset lääke- ja matkakorvausten leikkaukset sekä asiakasmaksujen korotukset tulisi perua. Sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksen yhteydessä haluamme varmistaa, että hyvät peruspalvelut turvataan kaikille. Lääkkeiden hintaa pitää alentaa apteekkijärjestelmää uudistamalla. Lääke-, matka- ja asiakasmaksuille pitää tulla yksi yhteinen maksukatto. Eläkeläisten toimeentulo on turvattava ja pienituloisimpien eläkeläisten asemaa parannettava, mutta se toteutetaan parhaiten aivan muilla keinoin kuin sitomalla työeläke palkkaindeksiin.

Arvoisa puhemies! Tänä keskustelussa on vallinnut laaja yhteisymmärrys siitä, että eläkeläisköyhyyteen on puututtava määrätietoisesti. Toivon todella, että nämä puheet tulevat näkymään konkreettisina toimina ja parannuksena pienituloisimpien toimeentulossa.

Sitten aivan lopuksi: Juuri tuossa äsken ennen saliin tuloa kahvipöytäkeskustelussa tuli esiin nykyiseen eläkejärjestelmään liittyvä ehkä vähän omituinenkin kohta. Liittyen tähän eläkeuudistukseen, joka tuli voimaan tämän vuoden alussa, selvisi, että tällä hetkellä voi olla töissä ja nauttia täyttä palkkaa ja samanaikaisesti kuitenkin nostaa eläkettä. Olisinkin kysynyt, oliko tämä todellakin lainsäätäjän tarkoitus, kun tätä nyt voimaan astunutta eläkeuudistusta tehtiin, ja jos oli, niin miksi ihmeessä, ja jos ei, niin olisiko tämä syytä korjata. Kun valiokunta käsittelee nyt tämän kansalaisaloitteen myötä eläkejärjestelmää ja varmasti tutkii sitä noin muutenkin, niin olisi syytä varmasti tarkistaa, oliko tämä nykyisessä eläkejärjestelmässä oleva kohta todellakin tarkoituksenmukainen, mitä itse kyllä hieman epäilen, se kuulostaa oudolta, ja jos näin ei ollut, niin olisi syytä korjata tämä.

19.20 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelin vastikään eläkkeellä olevan naisen kanssa, joka oli tehnyt 40 vuotta pienipalkkaista työtä elintarviketeollisuudessa. Hä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

nen kuukausittainen työeläkkeensä oli noin 800 euroa. Hänen asemaansa ovat sen lisäksi heikentäneet lisää viimeaikaiset sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksujen korotukset, lääkkeiden kallistuminen, sähkön, asumisen ja muun elämisen kallistuminen.

On ollut hyvä kuulla tässä keskustelussa tässä salissa, että eläkeläisköyhyys on meidän kaikkien yhteinen huoli, sillä se on sydäntä raastava ongelma. Tulin kuntapolitiikkaan mukaan 17 vuotta sitten nuorena parikymppisenä ja siitä lähtien olen kuunnellut ihmisten palautetta taitetusta indeksistä, sillä se jos mikä on puhututtanut ihmisiä toreilla. Jokainen eduskunnassa ollut puolue on vastuussa siitä, että tilannetta ei ole vielä korjattu, ja vaadittiin kansalaisaloite, jotta asiasta nyt keskustellaan ja ratkaisu etsitään. Kiitänkin aloitteen tekijää Kimmo Kiljusta, sillä tämä aloite on saanut aikaan sen, että täällä eduskunnassa käydään eläkeläisten köyhydestä perusteellinen keskustelu.

Toivon myös, että ei pelkästään keskustella vaan että korjausratkaisu täältä myös siihen annetaan. Toivon hallituspuolueilta myös itsekritiikkiä tekemiään viimeaikaisia päätöksiä kohtaan, sillä ne ovat lisänneet eläkeläisten köyhyyttä. Sosiaali- ja terveysvaliokunnalla on kaikki avaimet käsissään tehdä hyvä esitys siitä, millaisella muutoksella saamme aikaan sen, että alle 1 500 euroa työeläkettä saavien toimeentulo paranee. Hallituksella on kaikki avaimet käsissään toteuttaa se. En usko ratkaisun olevan täysin aloitteen mukainen, koska aloite ei sellaisenaan korjaa eläkeläisköyhyyttä.

Edustaja Sarkomaa oli sitä mieltä, että rahaa ei ole parantaa eläkeläisten tilannetta. Olen tästä eri mieltä. Ensinnäkin meillä on oltava rohkeutta puuttua siihen, että työeläkevakuutusyhtiöiden hallintokulut ovat noin 500 miljoonaa euroa vuodessa ja ne rahoitetaan työeläkevaroista. Yhtiöitä on kymmenkunta ja työntekijöitä yli 3 000 niissä. On arvioitu, että eläkevaroja voitaisiin säästää noin 400 miljoonaa euroa vuodessa yhdistämällä eläkeyhtiöitä. Näin rahat olisivat käytössä eläkkeiden maksamiseen, siihen, mihin ne on siis tarkoitettukin. Sarkomaan väite siitä, ettei rahaa muka olisi, sulaa myös siihen, että kun katsoo tehtyjä päätöksiä, niin Sipilän hallituksella on ollut varaa keventää sadoilla miljoonilla euroilla suurituloisten verotusta. Rahaa siis on. Kyse on vain siitä, mihin sitä halutaan käyttää. Tämä sama viesti edustaja Kankaanniemelle: Valta antaa teille perussuomalaisille mahdollisuuden toimia. Nyt voit lunastaa lupauksesi eläkeläisille, joita annoit ennen viime vaaleja.

Eduskunnan tietopalvelu laski, kuinka paljon eläkkeen ostovoima muuttuu tänä vuonna hallituksen viime syksyn veropäätösten myötä. Eläkeläisten osalta hallituksen veronalennukset tuottavat 7 000 euroa kuukaudessa työeläkettä saavalle 66 euron kuukausittaisen lisäyksen. Samaan aikaan 1 500 euroa kuukaudessa työeläkettä saava saa vain 10 euroa. 1 000 euroa kuukaudessa työeläkettä saavan lisäys on pyöreä nolla, ja 500 euroa kuukaudessa työeläkettä saavan talous painuu 4 euroa kuukaudessa miinuksen puolelle. Tämä ei ole oikeudenmukaista politiikkaa, mutta siis sitä ei voi sanoa, etteikö rahaa olisi. Hallituspuolueiden pitää sanoa rehellisesti, että rahaa on rikkaille mutta ei köyhille. Paljon oikeudenmukaisempaa olisi ollut se, että tämän vuoden verotaulukossa satojen miljoonien eurojen veronkevennykset olisi suunnattu vain pieni- ja keskituloisille palkan- ja eläkkeensaajille. Tällöin heidän saamansa euromääräinen hyöty olisi ollut todellinen helpotus ihmisten päivittäiseen toimeentuloon.

Aivan kuten hallituksen tekemät prosenttialennukset veroihin kohdistuvat suurituloisiin, niin prosenttikorotukset eläkeindeksiin kohdistuvat suurituloisiin ja lisäävät eläkeläisten välisiä euromääräisiä tuloeroja eivätkä niitä kavenna, eli mitä suurempi on eläke, sitä suurempi on prosenttimääräinen korotus. Toivon, että valiokunta ottaa vakavasti Eläk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

keensaaajien Keskusliiton EKL:n julkaiseman mallin, joka on kustannusneutraali. Mallissa sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaisi vuosittain indeksiluvun, eläkkeiden tarkistamisprosentin ja eläkkeisiin lisättävän euromääräisen korotuksen.

Arvoisa puhemies! Sukupolvia ei saa asettaa vastakkain. Jotta emme puhuisi vielä 50 vuoden päästäkin eläkeläisköyhyydestä, niin hallituksen pitäisi suunnata erityiskohtelua nuorille sukupolville. Nykynuorten palkkataso on vanhempien sukupolvien palkkatasoa alempi heidän ollessaan samassa elämänvaiheessa. Se tietää myös nykynuorille pienempää työeläkettä. Sen lisäksi hyvin monet nuoret ovat työttöminä, pätkä- ja silpputöissä, työskentelevät nollatyösopimuksella sekä yhä useampi on masennuksen vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä. He eivät koskaan tule saamaan kunnollista työeläkettä vaan tulevat olemaan takuueläkkeen varassa.

Keskeisinä elementteinä eläkeläisten köyhyyden poistamisessa on oltava siis euromääräiset korotukset pieniin työeläkkeisiin ja kansan- ja takuueläkkeiden korottaminen, sote-asiakasmaksujen ja lääkkeiden hintojen alentaminen sekä nuorisotyöttömyyden poistaminen ja kaikenlaisten työehtojen heikentämisten ja palkkojen alentamisen lopettaminen.

19.27 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi tervehdys maanpuolustuskurssilta pohjoisesta prikaatista, josta yritin kiirehtiä tähän istuntoon, mutta valitettavasti aivan alkuun en ehtinyt.

Sitten kansalaisaloitteen laatijoille ja Senioriliikkeelle, joka on vienyt aloitetta eteenpäin, iso kiitos. Tiedän, että kansalaisaloitteen laatiminen ja eteenpäinvieminen ja eduskuntasaliin saattaminen on valtava urakka.

Arvoisa puhemies! Keskustelu taitetusta indeksistä on kestänyt jo aika kauan. Itse asiassa se alkoi jo vuonna 1995. Jääkiekon MM-huumassa tehtyä päätöstä vastustettiin jo silloin ja on vastustettu lähes jokaisessa poliittisessa toritapahtumassa siitä lähtien. Eläkeläiset ovat olleet ja ovat päätökseen erittäin pettynyt. Se on ymmärrettävää, sillä laskelmien mukaan eläkeläiset saavat tänä päivänä satoja euroja vähemmän eläkettä, kuin jos Lipposen hallitus olisi jättänyt tämän päätöksen tekemättä.

Kristillisdemokraatit vastustivat taitetun indeksin käyttöönottoa ja ovat vastustaneet taitettua indeksiä vuosien varrella — jo silloin, kun rahastoissa oli siis vain muutama kymmenen miljardia euroa. Nyt, kun eläkerahastot ovat kasvaneet — siis tänä päivänä ne ovat jo noin 190 miljardia euroa — jatkan samalla linjalla ja kannatan tehtyä kansalaisaloitetta taitetun indeksin poistosta.

Kun päätös taitetusta indeksistä tehtiin, Suomi oli ollut monta vuotta lamassa, joka oli saanut meidät kuilun partaalle. Vuodesta 1990 vuoteen 1995 valtionvelka oli räjähtänyt 9,5 miljardista yli 60 miljardiin euroon. Oli selvää, että kaikki talouden toimenpiteet tuli ottaa käyttöön. Paniikki eläkkeiden riittävyydestä oli todellinen. Näin ollen Lipposen hallitus otti käyttöön taitetun indeksin — ja huom.: toimenpiteen piti olla väliaikainen. Ja markka se rahayksikkö todella siinä vaiheessa oli.

Valtionvelka oli tuolloin siis 60 miljardia ja eläkerahastoissa oli noin 40 miljardia. Nyt 20 vuotta myöhemmin valtionvelka on noin 10 miljardia euroa, mutta eläkerahastot ovat siis jo noin 190 miljardia. Koko tämä 20 vuotta on puhuttu, että eläkevarat hupenevat eivätkä tulevat sukupolvet saa koskaan eläkkeitään. Siitä on tullut totuus, jota on ruokittu. Syytä tähän on vaikea ymmärtää. Kun rahastojen arvo oli 40 miljardia, 5 prosentin tuotto tarkoitti 2:ta miljardia vuodessa. Kun rahastojen arvo on 200 miljardia, kasvaa rahasto sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

moilla prosenteilla jo 10 miljardia vuodessa. 2,5 prosentin tuotolla, silloinkin, rahaston tuotto on 5 miljardia vuodessa.

Tulevaisuutta on vaikea ennustaa mutta menneisyyttä jo hieman helpompi. Kuluneet 20 vuotta ovat osoittaneet rahastojen kasvaneen 40 miljardista 190 miljardiin. Tasaisella jakolaskulla kasvu on siis ollut 7,5 miljardia vuosittain.

Valtion velkaantuminen on aihe, josta kuulemme tässä salissa joka päivä. Siitä vallitsee kollektiivinen paniikki. Eilen pääministeri kuitenkin iloitsi, ettemme ole velkaantuneet suhteessa bruttokansantuotteeseen yhtään lisää. Kukaan ei kuitenkaan muista mainita, että samanaikaisesti, kun lainaamme rahaa pitääksemme huolta muun muassa eläkeläisistämme, eläkerahastot ovat kasvaneet 2,5-kertaisella vauhdilla valtionvelkaan nähden. Samanaikaisesti, kun Senioriliike on yrittänyt saada eläkeläisten ääntä kuuluville, ovat Tela sekä Eläketurvakeskus käyneet massiivista kampanjaa taitetun indeksin puolesta. On hämmentävää, kuinka samoja tilastoja voidaan tulkita niin eri tavalla. On myös erikoista, että juuri tässä asiassa pystytään näkemään kauas tulevaisuuteen ja tekemään päätöksiä, joiden vaikutukset ulottuvat jopa 50 vuoden päähän. Samoilla luvuilla toinen pääsee tilanteeseen, jossa rahastojen arvo on nollassa, ja toinen laskelmissaan 600 miljardiin euroon. Muistuttaisin äsken mainitsemastani toteutuneesta laskelmasta, jossa keskkasvu on siis ollut 7,5 miljardia euroa vuodessa. Se ei ole kuvitelmaa, vaan mitattavissa oleva totuus.

Koko ajan on puhuttu tilanteesta, jossa suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle ja kuinka meillä on edessämme eläkepommi. Suuret ikäluokat ovat nyt eläkkeellä, ja pommi on jäänyt suutariksi. Telan tiedotus on saanut valtaansa myös nuorisjärjestöt, jotka toistavat heille syötettyä niin sanottua faktaa siitä, kuinka eläkeläiset syövät heidän pöydästään. Toki he unohtavat sen, että taitetun indeksin poisto nostaa myös heidän omia eläkkeitään. Nuorten huoli siitä, että heidän eläkkeensä jäisivät tämän muutoksen takia pieniksi, on turha. Tämän päivän palkansaajien eläkkeet tulevat olemaan selkeästi suuremmat kuin edellisten sukupolvien, niin ovat palkatkin.

Indeksikeskusteluun on tarkoituksellisesti sotkettu mukaan myös kansan- ja takuueläkkeet. Aivan turhaan, koska puhutaan täysin eri asioista. Työeläke on ansiosidonnainen, kansaneläke ei. Kun puhutaan siitä, että indeksimuutos olisi epäoikeudenmukainen ja rikastuttaisi eläkeläisiä, kannattaa muistaa, että 374 000 eläkeläistä Suomessa elää köyhyysrajan alla. Rahat kansan- ja takuueläkkeiden nostoon löytyvät toivottavasti tämän keskustelun jälkeen tästä salista. On hyvä, että indeksikeskustelu on nostanut esille kaikkein heikoimmin, pelkällä kansaneläkkeellä sinnittelevät eläkeläiset. Lisärahat alimpien eläkkeiden korottamiseen voisivat löytyä osittain vaikkapa niistä verotuloista, jotka saadaan, kun työeläkkeet kasvavat.

Samalla kun Tela ja muut toimijat pystyvät esittämään laskelmia, jotka ulottuvat 50 vuoden päähän, ei ole lainkaan laskelmia siitä, minkälaiset vaikutukset taitetun indeksin poistolla olisi kansantalouteen. Meillä on lähes 200 miljardin potti, jonka tuotoista edes osaa ei haluta vapauttaa elvyttämään taloutta. Lyhyelläkin matematiikalla voi laskea, kuinka paljon uusia työpaikkoja syntyisi, jos eläkeläisten ostovoima kasvaisi ja he saisivat heille tarjotut eläkesäästöt siihen käyttöön, mihin ne on säästetty. Syntyisi ostovoimaa, työpaikkoja, verotuloja. Säästyisi asumistuki- ja muita sosiaalimenoja, menoja, joita nyt rahoitetaan lainarahalla. Mikä tärkeintä, eläkeläiset saisivat sen toimeentulon, joka heille kuuluu. He ovat tehneet työnsä ja rakentaneet tämän maan hyvinvoinnin. On selvää, että pienituloisimpia eläkeläisiä ajatellen tasokorotuksia eläkkeisiin tulee tehdä reilusti. Eläkeköy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

hyys on saatava poistettua. Samanaikaisesti eläkekatto ylisuurten eläkkeiden leikkaamiseksi olisi mielestäni tarpeen.

Taitetun indeksin poistoon liittyen: Kun indeksimuutoksia tehdään, tilannetta voidaan tarkastella esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden välein — riittävän pitkä aika nähdä, miten indeksi vaikuttaa, ja samalla riittävän lyhyt aika, jotta kehitykseen voidaan reagoida. Taitettu indeksi tuotiin alun perin väliaikaisena ratkaisuna.

Kannatan aloitetta TyEL-indeksin palauttamiseksi oikeudenmukaisemmaksi palkkatuloindeksiksi. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tulen toimimaan eläkeläisten oikeudenmukaisemman kohtelun puolesta myös silloin, kun käsitellään eläkeasioita. [Suosionosoituk-
sia yleisölehteriltä — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän saada huomauttaa, että täällä ei ole syytä antaa aplodeja. — Tässä vaiheessa jatkamme listan mukaan. Salissa on sen verran vähän väkeä, että kaikki saavat puheenvuoron ajallaan.

19.37 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä kuultiin juuri, että jos taitettu indeksi poistetaan, se nostaa eläkkeitä. Se pitää paikkansa, mutta se myös nostaa eläkemaksuja. Ja on tärkeää huomioida, että jos tämä mahdollinen muutos tehdään, niin päätökset maksujen nostosta tehdään työmarkkinapöydissä eikä täällä salissa.

Eläkepolitiikkaa ja -uudistusta voidaan tehdä, ja uudistuksen tarkoitus on, että työeläkejärjestelmä mukautuu kasvavaan elinikään ja myös turvaa nuorille aikanaan kohtuullisen eläkkeen kohtuullisella maksutasolla. Tämä suomalainen eläkejärjestelmä on hyvä, ja tätä on vertailtu maailmalla, ja tämä on muun muassa ainoa automaattisesti eliniän huomioon ottava eläkejärjestelmä. Työeläkejärjestelmään on liittynyt vuosikymmenen saatossa tällaisia hienostelevia käsitteitä: on puhuttu eläkelupauksesta, myönnetystä palkasta ja sukupolvien välisestä ketjukirjeestä. Tosiasiahan on kuitenkin, että tämä on lakisääteinen sosiaalivakuutus, jota joudutaan aika ajoin tarkistelemaan, ja nyt on juuri se aika ollut.

Tämä työeläkejärjestelmä tulee kestäämään Suomessa, jos Suomi saa taloutensa kuntoon. Täällä on puhuttu isoista summista rahaa. Se on merkittävä määrä, mutta se on noin 7—8 vuoden eläkemäärä, jos sitä kerralla aletaan maksamaan eikä eläkkeitä peritä. Siis mielestäni on tärkeää, että tämä työeläkejärjestelmä pidetään vahvasti työmarkkinajärjestöiden käsissä, koska jos on näin, että poliitikot täällä salissa liikaa siihen järjestelmään puuttuvat, niin tulee tällaisia virhearvioita tehtyä, mitä 90-luvulla on tässä salissa tehty. Tällaisia virheitä ovat myös muun muassa työttömyyden hoitaminen eläkepolitiikalla taikka yksilöllinen [Puhemies koputtaa] varhaiseläke. Ne ovat hyvin kalliita järjestelmiä olleet suomalaiselle yhteiskunnalle.

19.39 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Edustaja Taavitsainen kaatoi kovan lastin perussuomalaisten päälle. No, se sopii, me olemme hallituksessa ja kannamme hallitusvastuuta, ja tulokset näkyvät: Suomi on vahvasti kääntynyt nousuun. Kun vielä 2012, 2013 ja 2014 bruttokansantuote aleni — yhtenä vuonna jopa 1,2 prosenttia ja kahtena muuna vuonna yli 0,5 prosenttia — niin nyt bruttokansantuote kasvaa 1—2 prosenttia. Eli on saatu käänne siitä pysähtyneisyyden tai oikeastaan taantumuksen ajasta, joka viime kaudella oli. [Jukka Gustafsson: Miten tämä liittyy työeläkkeisiin?] Tämä on tietysti se tulos, mistä me kannamme vastuuta, että näin Suomi on paremmassa mallissa. — No, tämä ei liity suoraan eläkkeisiin. [Jukka Gustafsson: Aivan!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

Viime vaalikaudella, melko tasan kolme vuotta sitten, te, sosiaalidemokraatit, olitte hallituksessa, ja silloin — en muista, kumpi oli valtiovarainministerinä, Urpilainen vaiko Rinne — päätettiin kehysriihessä maaliskuussa 14, että työeläkeindeksiä leikataan. Indeksillä olisi nostanut vuoden 15 alusta työeläkkeitä 1,5 prosenttia, kansaneläkkeitä 1,6 prosenttia. Te päätitte, ja vieläpä teidän esityksestänne, että leikataan pois 1,1 prosenttiyksikköä työeläkeindeksistä. Annettiin vain 0,4 prosenttia, kun olisi kuulunut 1,5 prosenttia korottaa työeläkkeitä. Näin te teitte. Miksi? Miksi te rokotitte eläkeläisiä tällä tavalla? No niin, ei varmaan vastausta tule.

Nyt tällä kaudella on nostettu takuueläkettä kerran, ja toinen on tulossa, siitä on päätös. Viime vaalikaudella ei ensimmäistäkään eläkekorjausta tehty näihin pienimpiin eläkkeisiin. Sen sijaan kuntien palveluita leikattiin rajusti, vanhustenhuoltoa heikennettiin kuntien taloutta kurjistamalla. — No, sekään ei kuulu muuten kuin välillisesti tähän asiaan.

Sosiaalidemokraatit, arvoisa edustaja Taavitsainen, ovat olleet vallassa tällä aikaa, kun taitettua indeksiä on eletty vuodesta 95 vuoteen 2007 — siitä ensin kaksi vaalikautta pääministeripuolueena ja sitten kolmas vaalikausi valtiovarainministeripuolueena ja eläkeasioista vastaavana puolueena pääosin tuon ajan. Ja edelleen 2011—2015 sosiaalidemokraatit olivat hallituksessa vastuussa keskeisesti näistä asioista muun muassa valtiovarainministeripuolueena.

Eli kyllä se sosiaalidemokraattien vastuu eläkeläisten heikosta kohtelusta on äärettömän raskas tällä aikaa, kun taitettua indeksiä on pidetty voimassa. Ette te ole korjanneet. Ette te ole edes yrittäneet korjata kertaakaan tätä tilannetta. Ja nyt teillä on tietysti sitten oppositiossa mahdollisuus esittää kaikenlaisia, mutta vastuu tulee eteen, jos pääsette hallitusvastuuseen parin vuoden kuluttua. Sitten näemme, miten käy meidän eläkeläisten.

Tässä kansalaisaloitteen tekijät lähtevät siitä, että eläkerahastojen sijoitustuotot kasvavat jatkossakin niin voimakkaasti kuin ovat kasvaneet viime vuosikymmeninä. Se on ihan totta, että kasvu on ollut todella reipasta. Sijoitukset ovat onnistuneet ja tuottaneet hyvin, ja siihen nähden meillä olisi erinomaiset mahdollisuudet parantaa eläkkeensaajien etuutta eli eläkkeitä.

Mutta mikä on tulevaisuus? Sen verran vielä historiaa, että vuonna 1929 — siitä on nyt melkein sata vuotta aikaa, 88 vuotta aikaa — oli maailmanlaajuinen pörssiromahdus. Siitä selviäminen vei aikaa 25 vuotta. Arvot putosivat todella rajusti. Tällaiset rahastot kärsivät. Vuonna 1987 oli musta maanantai ja pörssit horjuivat ja alenivat rajusti. Vuonna 2008 oli samanlainen, ja sen seuraukset näkyvät vielä tänä päivänä, niin kuin hyvin tiedämme Suomenkin seitsemän vuotta kestäneestä lamasta tai taantumasta, se alkoi silloin. Eli tällaisia kausia voi tulla, ja ne voivat olla syviä ja vakavia. Siksi minä en luottaisi ihan niin voimakkaasti kuin nämä aloitteen tekijät tähän, että meidän eläkerahastot kasvavat taikka säilyvät edes sellaisina kuin ne nyt ovat. Viime keväänäkin, vajaa vuosi sitten, oli joitakin kuukausia aika, jolloin nämä sijoitukset olivat miinusmerkkisiä tuotoltaan. Eli tämä on iso kysymys, niin kuin edellisessä puheenvuorossa totesin, ja tähän pitäisi saada varmuus, voimako luottaa viisaiden aloitteentekijöiden vaiko niiden, jotka ovat toista mieltä, perusteluihin näissä tuotoissa. 185 miljardia on valtava summa, ja jos se hyvin tuottaa, niin siinä on iso tuotto myös. Tänä vuonna varmaan, kun tulee erittäin suuret osingot muun muassa, näköjään, niihin tulee hyvä potti lisää. Mutta tuleeko ensi vuonna, seuraavina vuosina, se on kyllä iso kysymys.

Arvoisa puhemies! Täällä on sitten muutama huomautus niistä vielä. Taisi olla... En muista, kuka tuossa totesi tästä eläkkeensaajien asumistuen leikkaussuunnitelmasta. Sitä ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

kyllä oppositio millään lailla hoitanut, vaan voin sanoa, että itse otin ministereihin 15. elokuuta 2015 yhteyden suoraan ja sanoin, että minä en tule hyväksymään eläkeläisten asumistuen leikkausta suunnitellulla tavalla. Perussuomalaisten ryhmä totteli minua ja totesi, että näin ei voida tehdä, ja niin sitä ei tehty. Tänä päivänä kyllä ajattelen, että jotakin uudistusta asumistukijärjestelmään tarvitaan mutta ei tällä tavalla kuin tuossa suunnitelmassa oli.

Arvoisa puhemies! Minusta — sosiaalidemokraatteihin vielä palaan — he ovat tämän taitetun indeksin isä ja äitejä sekä poliittisesti että SAK:n kautta. Ja myös leikkasitte melko pientä työeläkettä saavilta kansaneläkkeen pohjaosan jopa kahteen kertaan vuosituhanen vaihteessa. Miljardeja ja miljardeja ovat eläkeläiset, pienituloiset eläkeläiset, tämän pohjaosan leikkauksen myötä menettäneet tässä 15 vuoden aikana, ja taitettu indeksi on tietysti vienyt varmaan kymmeniä miljardeja eläkeläisiltä. Siksi tämä kritiikki on ihan paikallaan. Mutta korjaamisessa on nyt tehtävä oikeudenmukainen ratkaisu, sellainen järjestelmä, joka suosii pieniä ja keskisuuria eläkkeitä mutta ei niitä ökyeläkkeitä, joita meillä valitettavasti on, kun eläkekatto ei ole saatu aikaan, joka pitäisi kyllä saada aikaiseksi.

19.48 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Jäin edustaja Tanuksen jälkeen miettimään tätä eläkepommin purkua ja sitä, miksi sitä eläkepommia ei ole tullut. No, siihen on yksinkertainen syy: eläkepommin purkua on tehty jo pidemmän aikaa, monilla eri konsteilla.

Otetaan esimerkkinä ihan yksityisalojen palkansaajien maksamat työeläkemaksut. Vuonna 1960 työeläkemaksut olivat 5 prosenttia. Esimerkiksi sinä vuonna, kun minä siirryin työelämään, ne olivat noin 15 prosenttia, ja tänä päivänä se nuori, joka menee työelämään, aloittaa maksamalla lähemmäksi 25 prosenttia, 24 prosenttia ja rapiat, ja ne tulevat sukupolvet tulevat maksamaan vielä enemmän, mistä johtuen myöskin meidän eläkevarallisuus on kasvanut juuri siihen, mitä se tänä päivänä on. Ja miksi sitä on kasvatettu näinkin suureksi? No siksi, koska meillä on yhä vähemmän heitä, jotka tekevät töitä ja ansaitsevat ja tuovat ansiotuloja ja maksavat niitä eläkkeitä, minkä vuoksi näiden varantojen tulee olla riittävät suuret, jotta me selviydymme niistä kymmenistä vuosista, kunnes meillä on riittävästi heitä, jotka käyvät työssä, suhteessa eläkkeensaajiin.

Toinen kysymys liittyy siihen, millä muilla tavoilla tätä eläkepommia on purettu. No sillä, että me pystymme luomaan yhteiskunnan, jossa me teemme yhä pidempään töitä, ja siihen on tuonut omat erillisratkaisunsa nyt juuri tullut eläkelainsäädäntö, ja siltä osin tätä on tehty myöskin jo aikaisemmin.

Eli kaksi tapaa: ensinnäkin eläkemaksuja on korotettu koko ajan yhä enemmän, ja toinen on se, että meillä tehdään yhä pidempään töitä. Ne ovat olleet niitä [Puhemies koputtaa] pomminpurkukeinoja.

19.50 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! En tiedä, mitä muuta pitäisi edustaja Kankaanniemelle sanoa kuin se, että teistä on tullut eduskunnan johtava antisosiaalidemokraatti. [Toimi Kankaanniemi: Ei kun kannustan teitä oikeaan suuntaan!] Mutta jokainen voi tulla uskollaan onnelliseksi, ja jos te, edustaja Kankaanniemi, saatte tyydytystä haukkumalla sosiaalidemokraatteja asiayhteyksissä, joihin käsiteltävä asia ei juurikaan liity... Sitä paitsi te olette niin kokenut poliitikko, että hyvin tiedätte, että kun puhutaan joistain vuosien 1995—1996 asioista, mistä on päätetty, niin milloin aloitteet ovat lähteneet edustaja Soininvaaralta, milloin keneltä tahansa, ja turha niistä nyt on sosiaalidemokraatteja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

syyllistä. Kun on oppinut tuntemaan teidät myöskin silloin, kun olitte Kristillisen Liiton jäsenenä täällä, niin uskaltaisın sanoa, että puhuitte asiallisemmin ja tyylikkäämmin silloin. Mutta ei täällä illalla nyt tähän aikaan kannata näistä sen enempää. Että puhutte mitä puhutte, mutta korjaan ne jossain toisessa yhteydessä sitten. [Toimi Kankaanniemi: Heti vain!]

Yksi iso asia, mikä tässä nyt keskustelussa on mukana ja mitä sivutaan, liittyy tähän ennustamisen vaikeuteen. Olen itse myös saanut yhteiskuntatieteellisen koulutuksen ja parhaimmillani pidän itseäni myöskin yhteiskuntatieteilijänä, ja on helppo olla niitten kanssa samaa mieltä, jotka ovat todenneet, että yksikään taloustutkimuslaitos ei tee vakavasti otettavia yli 20 vuoden mittaisia ennusteita. Näillä arvioilla on siitä eteenpäin sitten tietty viitteellinen merkitys. Toki ymmärrän sen, että eläketutkijat, tutkimuslaitokset tekevät myöskin pidemmän aikavälin ennusteita.

Kun totean, että ETK:n ennuste vakioi yli puoleksi vuosisataa työeläkemaksun 24,4 prosenttiin, reaali-palkkojen kasvuksi oletetaan 1 prosentti vuosina 2017—2026 ja sen jälkeen 1,5 prosenttia, inflaatio olisi 0,4 vuonna 2016 ja 1,5 prosenttia vuosina 2017—2026 ja sen jälkeen 60 vuotta 1,7 prosenttia, niin nämä luvut ovat valistunutta arvailua. Ja yhdenkin tämmöisen parametrin muutos mullistaa vuosikymmenten päässä kumulatiivisine vaikutuksineen koko ennusteen päätelmät. Sitten ydinkohtahan on tietysti tämä eläkerahastojen reaalityttö. Se on tässä ETK:n ennusteessa 3,2 prosenttia vuonna 2016, seuraavina 10 vuotena se on 3, sitä seuraavina 60 vuotena 3,5. No, mennyt kehityshän todistaa ihan toista: kasvu vuosina 2010—2015 oli 4,6 ja viime vuonna 5,2.

Tiedossani on, että mahdollisesti tällaista tuottojen laskua voi tapahtua, mutta paljon enemmän kuin edustaja Kankaanniemeen luotan Thomas Pikettyyn, joka tässä Pääoma 2000-luvulla -kirjassa, jonka joululomalla luin — suosittelen, yli 400 sivua, edustaja Kankaanniemikin voisi hankkia tämän kirjan [Toimi Kankaanniemi: Kiitos vinkistä!] — viittaa, että "nyky-yhteiskunnassa kiinteistöt tuottavat tavallisesti omistajalleen 4—5 prosentin vuosituoton". Kuitenkin hän siinä kirjassaan puhuu, että todennäköistä on se, että ne tuotot pitkällä aikavälillä ovat 3—4 prosentin tasolla sitten kuitenkin.

Sitten lainaan vielä tästä, että jos tämä ETK:n ennuste käyttäisi menneen kehityksen mukaista 4 prosentin reaalityttö-oletusta, niin vuonna 2050 rahastoissa olisi varoja käyvin hinnoin 275 miljardia euroa ja vuonna 2080 peräti 680 miljardia euroa enemmän kuin mitä 3,5 prosentin tuotto-oletus osoittaa. No, niin kuin tuossa itse sanoin, minä en anna näille luvuille mitään kovin olennaista merkitystä, ollakseni johdonmukainen, mutta se vain kertoo, kuinka isot vaikutukset sillä sitten on, lasketaanko 3 prosentin, 3,5:n vai 4:n mukaan, ja niin kuin siinä tavallaan pääpuheenvuorossani muutama tunti sitten totesin, poliittista päätöksentekoa ei tämmöisiin pitkän aikavälin skenaarioihin pidä tietystikään sitoa, vaan eläkejärjestelmiä arvioidaan 50 vuoden välein, tarvittaessa sitten lyhyemminkin. Että totta kai näitä arvioidaan, mutta se ei nyt muuta sitä tosiasiaa, että tästä palkkaindeksistäkin voidaan vakavasti keskustella, ja sen takia tämän aloitteen olen allekirjoittanut. Olen myöskin itse tyytyväisenä ottanut vastaan niitä kiitoksia tohtori Kiljusen puolesta, että tätä keskustelua on nyt käyty, ja varmaan sitä entistä syvällisemminkin vielä sitten käydään.

Yhteen asiaan, johon tohtori Kiljunen on näissä tausta-aineistoissaan viitannut ja joka liittyy siihen, mikä on tämän kasvuvaikutus yhteiskunnassa, jos merkittävästi tätä työeläkettä parannetaan: Kasvuvaikutukset on laskettu pidemmällä aikavälillä kymmenissä tuhansissa työpaikoissa Suomessa työttömyyden vähentymisenä ja työpaikkojen lisääntymisenä, ja kysymys on erittäin tehokkaasta kysynnän lisäyksestä. Mutta itse asiassa sanoin tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

män nyt sen takia, että toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta myöskin tähän näkökulmaan sitten asiantuntijakuulemisessaan perehtyy.

19.58 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustelussa nyt jotkut edustajat joko ymmärtämättömyyttään tai sitten vastoin parempaa tietoaan ovat sivuuttaneet sen, että tämä aloite ei lainkaan parantaisi köyhimpien eläkeläisten asemaa, niin muutama numero: [Jukka Gustafssonin välihuuto] Ne eläkeläiset, jotka saavat pelkkää kansaneläkettä tai takuueläkettä, eivät hyötyisi yhtään mitään. Eläkeläinen, joka nyt saa 500 euron kuukausieläkettä, hyötyisi tästä aloitteesta — mikäli nyt jatkuisi niin, että palkkaindeksi on korkeampi kuin elinkustannusindeksi — 15 vuoden kuluttua 100 euroa kuukaudessa. Sen sijaan 3 000 euroa kuukaudessa nyt saava eläkeläinen hyötyisi samassa ajassa yli 600 euroa kuukaudessa. Eli tämä kärjistäisi myös eläkeläisten välisiä tuloeroja.

Toiseksi niille, jotka nyt ilkkuvat sillä, että eläkepommi on osoittautunut suutariksi: asia on aivan niin kuin edustaja Lauslahti totesi, että tässä on tehty paljon asioita — sinänsä mielestäni aika lailla semmoista hienosäätöä, mutta kuitenkin monia asioita — joilla tätä eläkepommiä on purettu, ja joukossa on monia niitä asioita, joita sitten osa edustajista on tässä keskustelussa arvostellut. Mielestäni olisi hyvin vastuutonta laskea meidän eläkejärjestelmän tulevaisuus erittäin optimististen tuotto-odotusten varaan.

Kolmanneksi, kuten jo alkuperäisessä puheenvuorossani totesin, eläkeikä on pidentynyt. Tämä on yksi niistä asioista, joiden takia olemme tarvinneet eläkejärjestelmään muutoksia, joita se ei alun perin sisältänyt. [Puhemies koputtaa] Ja mielestäni se on oikein hyvä asia meidän iäkkäiden ihmisten kannalta, että meidän odotettu elinikämme on pidentynyt yli 10 vuodella.

20.00 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Niin kuin sanoin, sosiaali- ja terveysvaliokunnassa näitä asioita tullaan käsittelemään tarkemmin. Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja niin kuin sanottu, hyvin monenlaisilta näkökannoilta.

Haluaisin yhden asian nostaa tässä vielä esiin. Nykyiset eläkerahastothan ovat valtavan paljon suurempia kuin mitä arvioitiin järjestelmää luotaessa tarvittavan. Jos tätä eläkepommiä on purettu sillä, että nostetaan niitä työnantajamaksuja ja niin edelleen, niin samanaikaisesti näitä eläkerahastoja on sitten kyllä kasvatettu valtavan suuriksi. Voidaan sanoa, että ne ovat Suomen suurimmat rahastokertymät ja niiden valta-asema suomalaisessa yhteiskunnassa on jo varsin suuri. Ja sitten vielä, kun ajatellaan, että noista nykyisin siis jo noin 190 miljardista eurosta, siitä varallisuudesta, on arvioitu, että 130 miljardia on ulkomaisissa sijoituksissa, siis tuo 130 miljardia on irrotettu Suomen kansantaloudesta ja siirretty rahoittamaan ulkomaista yritystoimintaa, niin ihan vain yksinkertaisella matematiikalla, talonpoikaisjärjellä ajateltuna voisin kysyä, onko tämä oikein. Eikö tällä rahalla voitaisi vauhdittaa Suomen talouden heikkoa kehitystä?

Ja sitten tähän liittyen vielä toinen asia. Suomessa näitten eläkerahastojen hallinto on annettu pääosin yksityisen kaltaisten organisaatioiden hoidettavaksi. Olen ymmärtänyt, että tällainen järjestelmä on EU-lakien vastainen, ja se perustuu Suomen EU-liittymissopimuksen poikkeuspykälään. Asiantuntijalausunnoissa on ymmärtääkseni todettu, että suomalainen työeläkejärjestelmä on Suomen perustuslainkin vastainen, mutta kun tuollainen suuri valtakeskittymä on synnytetty, ei asiaan enää uskalleta kajota. Onko asia näin tai miten se on, mutta näin minä olen ymmärtänyt, ja minun mielestäni tällaisten totuuksien esiin tuleminen on varsin huolestuttavaa demokraattisessa valtiossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

20.02 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Köyhän eläkeläisen elämä on tässä ja nyt. Se on huomenna, kun pitää mennä apteekkiin ostamaan lääkkeitä. Se on ylihuomenna, kun pitää mennä kauppaan ostamaan ruokaa. Sen takia ei ole niinkään merkitystä sillä, mitä on tapahtunut historiassa, mitä on tehty 20 vuotta sitten tai 10 vuotta sitten, mutta sillä on merkitystä, mitä tämä hallitus tekee nyt.

Edustaja Kankaanniemi, unohditte mainita puheenvuorossanne sen, että tämä hallitus tämän vuoden alusta leikkasi 0,85 prosenttia takuueläkettä ja kansaneläkeindeksiä. Alun perin teillä oli syksyllä 15 suunnitelmassa ainoastaan tehdä indeksin jäädytys, elikkä tällöin takuueläke ja kansaneläke eivät olisi nousseet elinkustannusindeksin mukana, mutta ne suunnitelmat sitten muuttuivat, kun teidän piti jostain saada lisää rahaa näille rikkaitten veronalennuksille. Edustaja Kankaanniemi, muistelen näin, että te olette olleet täällä eduskunnassa vuodesta 87 asti ja jopa ministerinä. Teillä on ollut mahdollisuus kyllä muuttaa näitä ja lunastaa niitä lupauksia eikä pelkästään vain syyttää sosiaalidemokraatteja. Nyt toivoisinkin hallitukselta, että korjataan nämä epäkohdat, mitä on eläkeläisköyhien osalta tässä salissa tänään sanottu. Valta antaa mahdollisuuden toimia.

20.04 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Olin ministerinä 90-luvun alussa, ennen kuin Lipposen hallitus aloitti nämä eläkeläisten rajut leikkaukset, [Jukka Gustafsson: Ja Suomihan lähti nousuun!] ja sen jälkeen olen ollut oppositiossa, niin ettei siellä nyt ole pystytty vaikuttamaan kovin merkittävästi, niin kuin tiedetään.

Arvoisa puhemies! Totean ensinnä tästä EU-jäsenyyden vaikutuksesta näihin eläkejärjestelmiin, että silloin olin tosiaan hallituksessa, joka neuvotteli Suomen EU-liittymissopimuksen, ja tämä oli yksi iso kysymys siellä ja saimme pysyvän poikkeuksen tähän eläkejärjestelmän säilyttämiseen ja se ei ole siinä mielessä vaarassa. Onko perustuslain kanssa, niin en usko, koska uudistuksia on tehty monta kertaa ja perustuslakivaliokunta on niihin paneutunut. Mutta en ole sen alan asiantuntija.

Sitten totean edustaja Taavitsaiselle, että tämä hallitus ensi töikseen korotti takuueläkettä. Se oli hieno teko, yli 20 euroa, ja toinen korotus on tulossa. Teidän hallituskaudellanne ei nostettu, viime kaudella, yhtään mutta leikattiin työeläkkeitä, niin kuin äsken kerroin, 1,2 prosenttiyksiköllä, pieniäkin työeläkkeitä. Se oli teidän työtänne. No niin, en halua sosiaalidemokraatteja moittia, mutta kun te nostitte nämä syytökset, niin vastasin, mikä on teidän vastuunne tästä politiikasta, mitä on harjoitettu, ja se on faktaa, joka pitää myös muistaa ja sietää eli totuus pitää mielessä. [Satu Taavitsaisen välihuuto]

Sipilän—Soinin hallitus panee panokset pienten eläkkeitten, nimenomaan takuueläkkeitten, niin kuin mainitsin, parantamiseen ja palvelujen parantamiseen, ja myös muun muassa Yle-vero on poistettu, [Puhemies koputtaa] ja se on pienituloisille eläkeläisille iso asia.

20.06 Sanna Lauslahti kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Tanukselle muutama kommentti: Ei ole yhdentekevää, mikä se eläkemaksu on. Se nimittäin toimii kahdella tavalla. Ensinnäkin mitä suuremmat eläkemaksut meillä yhteiskunnassa on — ja riski on siitä, että me joudumme maksamaan yhä enemmän eläkemaksuja — sitä enemmän se kaventaa myös mahdollisuutta talouskasvulle, kahdella tavalla: ensinnäkin niin, että kun työnantajat maksavat sen, niin se tarkoittaa kustannusten kasvua henkilösivukuluissa, jolloin se heikentää kustannuskilpailukykyä, ja toiseksi niin, että kun me työntekijät maksamme työeläkemaksua, niin se tarkoittaa sitä, että meillä on nettomääräisesti vähemmän kädessä rahaa, ja jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

katsotaan verottajan näkökulmasta, jossa se tulee vähennysjärjestelmän kautta, niin se tarkoittaa myöskin vähemmän verotuloja. Meidän pitäisi enemmänkin pohtia sitä, millä me saisimme kevennettyä tätä nykyistä taakkaa, kuin sitä, että me nostaisimme sitä. Se on käytännössä myöskin talouskasvun kannalta perusteltua.

Me valiokunnassa lähdemme nyt seuraavaksi käsittelemään tätä kansalaisaloitetta, mikä on erinomainen asia. Täällä salissa tulleet ajatukset erilaisista vaihtoehtoista ja näkemyksistä ovat erittäin kannatettavia, ja tarkastelemme asiaa monen näkökulman kautta. Tässä on valitettavasti käynyt niin, että kansalaisaloitteen tekijät ja vähän sitten erilaiset muut tahot ovat vastakkain, jolloin on syytä miettiä, mikä on myöskin se neutraali taho tulemaan asiantuntijana tuomaan sen tiedon vähän niin kuin sieltä keskeltä, jolloin voimme myös valiokuntana nähdä asioiden kummankin puolen, kuten kolikollakin on kaksi puolta.

Haluan päättää tässä oman puheenvuoroni siihen, että tätä missiota, joka tässä kansalaisaloitteen tekijöillä on, että meillä on kaikilla [Puhemies koputtaa] hyvä elämä Suomessa, on hyvä kannattaa.

20.09 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Oli pikkusen oikeastaan pakkokin ottaa tässä puheenvuoro, kun kuuntelin sitä, että hallitus on keskittynyt rikkaiden veronalennuksiin. Otetaan nyt kuitenkin ihan faktat faktoina. Tämä veroalehan, mikä tuli, liittyy tämän kilpailukykysovimuksen vauhdittamiseen, jonka hallitus lupasi, mikäli saadaan tietty kattavuus, ja se nousi sen kattavuuden mukana. Siinä annettiin eläkkeensaajillekin veroale, ja se tuli kaikille. Siellä ei nyt missään lukenut, että rikkaiden veroale, vaikka näin ehkä halutaan tätä asiaa lanseerata.

Sitten taas toisaalta, jos puhutaan tästä yhteisöverosta, niin katselin eilen tilastoja. Kun täällä oli keskustelua pääministerin ilmoituksen perusteella asiasta, niin katselin eilen tuolta netistä näitä, ja mittavin osa meidän yrityksistä, näistä toiminimistä ja pienistä henkilöyhtiöistä, yrittäjistä tienaa noin 30 000 euroa vuodessa, niin että en minä nyt puhuisi rikkaista ihmisistä. Annetaan ihmisten yrittää. Siellä on kauppiasta, kampaajaa ja suutaria, niin että emme me nyt varmasti ihan rikkaista ihmisistä puhu. Hienoa, että jaksavat työllistää itsensä.

Tässä tämän päivän keskustelussa on tullut tätä arviointia ja muuta. Se on varmasti todella vaikeaa. Toivottavasti valiokunnassa sitten tuodaan tänne meille saliin keskusteluun erilaisia tuloksia ja ehdotuksia siitä, miten tämä köyhyys ja vähävaraisuus ratkaistaisiin, mutta myös unohtamatta näitä tuhannen, 1 500:n, 1 800:n eläkkeitä. Ne eivät ole isoja nettoeläkkeitä. Miten näillä ihmisillä pitkällä aikavälillä säilyy se maksukyky? Olisiko se ratkaisu jonkinlainen vaihtoehtoisuus, se, että poistettaisiin indeksileikkuri pienemmistä eläkkeistä, mitä itse toivon? Jos vain mahdollista, totta kai, mukava olisi kuulla näitä keinoja, koska se ei auta mitään, että täällä toinen toisiamme moitimme. Varmasti kaikki hallituksessa viime vuosina olleet puolueet ovat tästä ihan yhtä vastuussa. Mutta itse nyt olen täällä 1,5 vuotta vasta ollut, [Puhemies koputtaa] niin että en ole päässyt näihin paljon vaikuttamaan.

20.11 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! En halua pitkittää iltaa, ja itse asiassa edustaja Lauslahtikin tuossa jo pyörähti pois, mutta olisin halunnut sanoa, että olen täysin samaa mieltä hänen kanssaan työnantajan ja työntekijän isoista maksuista, ja vielä verottajaa ajatellen niistä tulee vähennyksiä. Että ei olla [Hälinää — Puhemies koputtaa] hyvässä, posi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

tiivisessä mallissa ollenkaan. Sen vuoksi nimenomaan ihmettelen, minkä takia tämä linja on valittu samanaikaisesti, kun eläkerahastot kasvavat moninkertaisiksi.

Eläketurvakeskushan on julkaissut ennusteita, että myös lähemmän 20 vuoden osalta näkee hyvin, että eläkejärjestelmässä olisi riittänyt semmoinen 50—60 miljardin euron rahastotaso. Minkä takia nostetaan työnantajien ja työntekijöiden maksuja samanaikaisesti, kun eläkerahastoon kertyy näitä rahoja? Jos ajatellaan, niin missään maailmassa ei tuollaisia 50 vuoden päähän ulottuvia ennusteita käytetä yhteiskunnallisen päätöksenteon pohjana, ja nyt tuntuu, että meillä se on suunnilleen keskustelun keskiössä. Lisäksi sanoisin tulevaisuusvaliokunnassa, jossa olen toiminut varsinaisena jäsenenä, että seuraavien vuosien ja vuosikymmenten aikana tulee kyllä Suomenkin yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtumaan niin valtavaa suuria muutoksia, kaiken kaikkiaan se, millä tavalla mitään asiaa tässä maassa rahoitetaan, että siellä tulee kyllä harkittavaksi ja mietittäväksi paljon suurempia ja monimutkaisempia asioita kuin nämä eläkeasiat ja -rahastot.

Mutta mielenkiintoista on ollut seurata, niin kuin sanoin, kuinka samoista kaavioista tehdään hyvin erilaisia johtopäätelmiä. Itse asiassa, kun olen useammissa tilaisuuksissa ollut kuuntelemassa puhujia, siinä vaiheessa, kun on esittänyt vähän kyseenalaistavia kysymyksiä, ihan realistisia kysymyksiä, ne vastaukset ovatkin olleet aika hämmäntäviä ja puhujat ovat enempi vähempi menneet, sanoisinko, hieman ulalle. Että ei tässä kaikki [Puhemies koputtaa] ole ihan terveesti uunissa, sanoisin näin.

20.13 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! On pakko muistuttaa edustaja Merta siitä, että eduskunnan tietopalvelu on laskenut myös hallituksen yrittäjävähennyksen jakautumisen eri tuloluokkien välillä. Tuo 130 miljoonan euron tukipotti oli todella suuri lovi valtion kassaan, ja tästä 50 prosenttia eli 65 miljoonaa ohjautuu pelkästään rikkaimmalle yrittäjien tuloluokalle. Elikkä 75 000 rikkainta yrittäjää, joita ovat siis apteekkarit, asianajajat ja lääkärit, hyötyy tästä, ja lähes 300 000 pienituloisempaa yrittäjää, joihin kuuluvat parturi-kampaajat, kosmetologit, hierojat, taksimiehet, kirvesmiehet ja niin edelleen, joutui tyytymään murusiin. Eli hallitus ajatteli ilmeisesti näin, että ne apteekkarit ovat niitä yhteiskunnan hädänalaisimpia, kun heitä pitää auttaa jokaista keskimäärin 5 700 eurolla. [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt huomautan kyllä puhujaa, että ollaan aika kaukana tästä työeläkeindeksiastasta. Vaikka edustaja Meri tähän viittasikin, niin nyt ei ole kyllä tähän mennessä vielä puheenvuorossa päästy yhtään tähän työeläkeindeksiastiaan. Toivon, että pysytään tässä aiheessa.

Arvoisa puhemies! Olin tulossa juuri siihen, että jos haluamme eläkeläisköyhyyttä vähentää tässä ja nyt, niin esimerkiksi tuo 130 miljoonaa, joka nyt meni rikkaille yrittäjille melkein kokonaan, olisi auttanut meidän eläkeläisköyhiä tänä vuonna jo.

20.15 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ennustaminen useiden vuosikymmenien päähän on vaikeaa, mutta olisi vastuutonta jättää se tekemättä niillä tiedoilla, jotka meillä ovat nyt käytettävissämme. Ei myöskään ole vastuullista olettaa, että tulevina vuosikymmeninä kaikki menee kaikkein onnekkaimpien, optimistisimpien vaihtoehtojen mukaan. Kyllä me tiedämme, että monet ennusteet ovat sitten myöskin osoittautuneet liian toiveikkaiksi. Esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

merkiksi ilmastonmuutos saattaa tuottaa seurauksia, jotka mullistavat paljon enemmänkin kuin eläkejärjestelmän.

Kun päivitellään eläkerahastojen suuruutta, niin pitää muistaa, että niiden pitää riittää siihen, että eläkettä maksetaan elämän loppuun asti. Ei se ole mikään todiste siitä, että ne olisivat jotenkin ylimitoitettuja, että suuret ikäluokat ovat hiljattain jääneet ja jäämässä eläkkeelle. Rahojen pitää riittää useiden vuosikymmenien ajaksi niitten ikäluokkien, suurin piirtein omankin ikäluokkani, eläkkeiden maksamiseen.

Eläkeläisköyhyyden vähentämisen kannalta olennaista on korottaa kansaneläkettä, takuueläkettä, eläkeläisten asumistukea. Ja sekä köyhimpien että vauraimpien eläkeläisten kannalta olennaista on, että yhteiskunnan palvelut pelaavat: terveyspalvelut ja sitten erilaiset asumis- ja tukipalvelut, kun meidän toimintakykymme heikkenee.

20.17 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Vielä kiitän tohtori Kiljusta, joka on aloitteen pannut todella alulle, ja kaikkia niitä yli 80 000:ta, jotka ovat tämän allekirjoittaneet, edustaja Gustafssonia myöten. On hienoa, että tämä asia on tänne saatu, kun tästä paljon puhutaan ja toreilla keskustellaan ja vaalit ovat aina tulossa.

Tämä sosiaalidemokraattien linja: Kun sosiaalidemokraateilla on niin valtavan hieno menneisyys suomalaisen yhteiskunnan rakentamisessa, niin nyt odottaisin sosiaalidemokraateilta selkeää linjaa tässä asiassa. Teidän puoluekokouspäätöksenne jäi minun mielestäni aivan ilmaan, liittyen nimenomaan tähän taitettuun indeksiin, mikä on se kanta, joka siitä puoluekokouksen päätöksestä on luettavissa. Tässä keskustelussa edustaja Gustafsson ja edustaja Taavitsainen muun muassa ovat erittäin voimakkaasti puolustaneet, kannattaneet tätä aloitetta, ja ihan hyvä, hieno asia. Edustaja Joona Räsänen vastusti, ja taisi myös edustaja Haatainen vastustaa, yhtä kirkkaan selkeästi. Edustaja Rinne, joka on puolueen puheenjohtaja, on monessa yhteydessä sanonut, että tämä on täysin vastuuton aloite, tai ainakin, että se on hylättävä ehdottomasti. Ja keskisuomalainen edustaja Ihalainen, joka näissä asioissa on aika hyvä asiantuntija, näissäkin asioissa, vastustaa tätä aloitetta vahvasti. No, poissaolijoitahan valtaosa demareista on tässä istunnossa ollut, mutta niinhän meitä on täällä muutenkin hyvin vähän, niin että emme tiedä valtaosan kantaa. Mutta erityisesti odotan ja varmasti Suomen eläkeläiset odottavat sosiaalidemokraateilta vastausta liittyen kaikkein pienimpien eläkeläisten, heikomman asemassa olevien, ja sitten toisaalta näiden ansioeläkeläisten asemaan ja sitten vielä siihen, oletteko te todella valmiit antamaan valtavan käteentulevan korotuksen kaikkein suurituloisimmille eläkeläisille.

20.19 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hassille muutama asia.

Ensinnäkin, kun taitettu indeksi tuotiin, niin sehän tuotiin silloin väliaikaisena ratkaisuna. Näin olen ymmärtänyt, että siinä vaiheessa kukaan ei puhunut, että nyt tällainen taitettu indeksi täytyy ottaa käyttöön ja pitää sitä lopun elämää, jotta tulevien sukupolvien eläkkeet saataisiin maksettua. Joku logiikka siinä varmasti silloin oli.

Toinen: Minkä verran eläkerahastoihin tarvitaan rahaa? Niin kuin sanottu, on laskelmia, joiden mukaan seuraaville muutamalle vuosikymmenelle murto-osa, muutama kymmenen miljardia euroa, sen suuruinen rahasto riittäisi. Joka tapauksessa nyt meillä on lähempänä 200 miljardia euroa. Yleensä tässä talossa on toimittu niin, että kun joitakin päätöksiä tehdään, niin siihen voidaan laittaa mandaatti myös, että päätöstä tarkastellaan tietyin väliajoin, ja ajattelisin myös tässä asiassa niin, että kun muutoksia tehdään eläkesysteemiin, olivatpa ne minkälaisia tahansa, vaikka nyt tämä indeksiasia, niin eikö sitä ilman muu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2017 vp

ta arvioida jatkossakin, mikä on yhteiskunnan tilanne, mikä on maksukapasiteetti, mihinkä rahastot menevät ja niin edelleen. Ei kai nyt mitään muutakaan päätöstä tehdä niin, että nuijitaan tässä salissa päätös ja se on niin kuin kallioon hakattu seuraavaksi sadaksi vuodeksi, vaan kyllähän näitä päätöksiä arvioidaan ja tarvittaessa tehdään korjausliikkeitä myöhemminkin.

20.21 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! En tiedä, luulen, että se on pääosin varmaan sattumaa, että sosiaalidemokraattien puoluekokous oli viime viikonloppuna ja tämä kansalaisaloite on nyt sitten tällä viikolla kuin on. Tämä tuli nyt vain mieleeni, kun tässä nyt on noussut ihan ansaitusti tämä demarien puoluekokouspäätös esille. Olin myöskin itse puoluekokousedustajana ja äärimmäisen tarkasti seurasin muun muassa tämän asian käsittelyä. Kyllä se 500 hengen puoluekokousedustajaryhmä sitoutui tähän toimenpideohjelmaan eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja sitten huomioi ikääntyneiden naisten ja pieniä työeläkkeitä saavien aseman.

Sitten nämä pientä työeläkettä saavat: Minulla ei itse asiassa ole nyt ihan tarkkaa käsitystä, mihin kohtaan se pieni työeläke laitetaan, että onko se se 1 200 euroa, joka on se köyhyysrajan brutto. Minun mielestäni se on lähempänä sitä 1 500:aa euroa, jonka piirissä sitten on todella iso määrä. Se nyt jää sitten meidän työryhmässä arvioitavaksi, ja varmaan sos.- ja terveystoimikuntakin tätäkin näkökulmaa pohtii.

Mutta niin kuin minä siinä pääpuheenvuorossani totesin, tämä kytkentä pieniin työeläkkeisiin liittyy sen tähän työeläkeindeksiin. Totesin: "Pientä työeläkettä saavien eläketurvaa ei voida korjata puuttumatta indeksitarkistukseen." Tässä nyt sitten tulee erilaisia vaihtoehtoja, joihin muun muassa edustaja Meri on viitannut, että löydetäänkö siinä sitten tällainen solidaarisempi ja oikeudenmukaisempi indeksi ja järjestelmä, [Puhemies koputtaa] jota nyt sitten demarien eläkkeensaajatkin ovat esittäneet, minkä myöskin kerroin tuossa aiemmin. [Puhemies koputtaa]

Kyllä tästä hyvä tulee, hei! [Toimi Kankaanniemi: No ei oikein näytä!]

20.23 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Usein kuulee väitettävän, että niin sanottu taitettu indeksi olisi luvattu väliaikaiseksi. Itselleni on kyllä jäänyt epäselväksi, kuka tällaisen lupauksen on antanut, paitsi kenties sitten joukko poliitikkoja vaalikentillä. Mutta olisi ihan mielenkiintoista tietää, olisiko esimerkiksi silloinen hallitus todennut, että tämä on tarkoitettu väliaikaiseksi. Tällainen ei ainakaan ole minun tiedossani. Mutta aivan yhtä hyvin nuoremmat ikäluokat voisivat sitten puhua taitetusta eläkeiästä, kun hiljattain on tehty uudistus, joka tarkoittaa sitä, että nuoremmat ikäluokat tulevat jäämään eläkkeelle useita vuosia vanhempina kuin me yli kuusikymppiset nyt jäämme.

Mutta toistan sen, että kaikki se, mitä tässä keskustelussa on puhuttu köyhimpien eläkeläisten aseman parantamisesta, on kannatettavaa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystoimikuntaan.